

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2022 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia delegowany Joanna Dalba - Sobczyńska

Protokolant: stażysta Karolina Pińska

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2022 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. K., Z. K., K. K., J. K. i G. K.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i ustalenie, ewentualnie o zapłatę, ewentualnie o ustalenie, ewentualnie o ustalenie

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz małżonków powodów P. K. i K. K. do ich majątku objętego wspólnością ustawową majątkową następujące kwoty:

a. **25.141,10 zł (dwadzieścia pięć tysięcy sto czterdzieści jeden złotych i dziesięć groszy)** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty oraz

b. **22.072,84 CHF (dwadzieścia dwa tysiące siedemdziesiąt dwa franki szwajcarskie i osiemdziesiąt cztery centymy)** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty;

2. oddała w pozostałym zakresie powództwo główne P. K. i K. K. o zapłatę;

3. oddała w całości powództwo główne Z. K. o zapłatę;

4. oddała w całości powództwo główne J. K. o zapłatę;

5. oddała w całości powództwo główne G. K. o zapłatę;

6. ustala, że umowa kredytu nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, zawarta w dniu 24 października 2008 roku pomiędzy P. K., K. K., Z. K. i H. K. a (...) Bank S.A. z siedzibą w W. (obecna nazwa i siedziba: (...) S.A. z siedzibą w W.) – **jest w całości nieważna;**

7. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz małżonków powodów P. K. i K. K. do ich majątku objętego wspólnością ustawową majątkową **kwotę 5.937,68 zł (pięć tysięcy dziewięćset trzydzieści siedem złotych i sześćdziesiąt osiem groszy)** tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty;

8. zasądza solidarnie od powodów P. K. i K. K. na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. **kwotę 433,36 zł (czteryście trzydzieści trzy złote i trzydzieści sześć groszy)** tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty;

9. nie obciąża powodów Z. K., G. K. i J. K. kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 marca 2022 roku

Powodowie P. K., Z. K., K. K., reprezentowana przez pełnomocnika będącego adwokatem, w pozwie wniesionym w dniu 25 stycznia 2021 r. (data wysyłki) w żądaniu głównym wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów następujących kwot:

1. 33 580,85 PLN, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu rat kapitałowo - odsetkowych oraz pobranych prowizji i składek ubezpieczeniowych zapłaconych przez stronę powodową na rzecz strony pozwanej - w PLN w związku z udzielonym mu kredytem w okresie od 20 listopada 2008 roku do 21 września 2020 roku włącznie;
2. 22 467,27 CHF, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu rat kapitałowo - odsetkowych zapłaconych przez stronę powodową na rzecz strony pozwanej - bezpośrednio w CHF w związku z udzielonym mu kredytem w okresie od 20 listopada 2008 roku do 21 września 2020 roku włącznie.

Strona powodowa wystąpiła także z roszczeniem ewentualnym w razie nieuwzględnienia powyższego żądania wyrażonego bezpośrednio w CHF, o zasądzenie kwoty: 96 011,63 PLN (tj. równowartości kwoty wyrażonej w CHF (powyżej) przeliczonej na PLN po kursie średnim NBP z dnia 26 października 2020 roku, 1 CHF = 4,2734 PLN) Tabela nr 209/A/NBP/2020 z dnia 26 października 2020 roku, w przypadku uznania przez Sąd, że strona powodowa nie może w niniejszej sprawie dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF.

Roszczenie z pkt 1 i 2 petitum pozwu było dochodzone przez powodów w przypadku stwierdzenia przez Sąd nieważności od samego początku w całości spornej umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z dnia 24 października 2008 roku zawartej między P. K., K. K., Z. K. oraz H. K. a (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W., który jest poprzednikiem prawnym Pozwanego (nieważność ex tunc).

Strona powodowa wniosła dalej o stwierdzenie przez Sąd nieważności od samego początku w całości spornej umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z dnia 24 października 2008 roku zawartej między P. K., K. K., Z. K. oraz H. K. a (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W..

Dalej strona powodowa podniosła, że w przypadku, gdyby Sąd oddalił roszczenie o stwierdzenie nieważności umowy ex tunc, przez to, że przyjął, że zastosowanie w sprawie w ramach wzajemnych rozliczeń stron przy stwierdzeniu nieważności umowy ma tzw. „teoria salda”, nie zaś teoria „dwóch kondykcji”, za którą to teorią dwóch kondykcji opowiada się strona Powodowa, to strona powodowa wniosła o stwierdzenie nieważności spornej umowy ex tunc (w sentencji wyroku) i nieobciążanie Powodów w takim przypadku kosztami procesu w związku z oddaleniem powództwa o zapłatę.

Strona powodowa wystąpiła również z roszczeniem ewentualnym, w którym wniosła o zasądzenie solidarnie, ewentualnie łącznie od Pozwanego na rzecz Powodów kwoty:

1. 32 913,90 PLN, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem nadpłaty w spłacie kredytu w związku z bezskutecznością klauzul abuzywnych/ niedozwolonych dotyczących ustalania kursu CHF, stanowiącej różnicę pomiędzy świadczeniami uiszczonymi przez powodów, a świadczeniami, do których prawo miał Pozwany. Kwota ta obejmuje okres spłat rat kapitałowo - odsetkowych od 20 listopada 2010 roku do 21 września 2020 roku łącznie.

Powodowie jednocześnie zaznaczyli, że nie zrzekają się roszczeń z tytułu nadpłaty w spłacie kredytu w pozostałym zakresie i zachowują oni sobie prawo do ich dochodzenia w terminie późniejszym bądź rozszerzenia powództwa na dalszym etapie niniejszego postępowania.

W przypadku nieuwzględnienia przez Sąd powyższych roszczeń, strona powodowa wniosła o ustalenie, że cała przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z dnia 24 października 2008 r. jest nieważna od początku ewentualnie o ustalenie, że poszczególne postanowienia umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z dnia 24 października 2008 r., w szczególności § 1 ust. 3A, § 5 ust. 1, §11 ust. 4, stanowią niedozwolone postanowienia umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.p.c. i jako takie nie wiążą powodów od chwili zawarcia umowy kredytu.

Ponadto strona powodowa wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że działając jako konsumenci zawarli z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych, udzielony w walucie PLN, waloryzowany kursem CHF. Umowa została zawarta przy użyciu wzorca stosowanego przez pozwanego powszechnie dla celu zawierania umów o kredyt hipoteczny. Pozwany w toku prezentowania oferty zawarcia spornej umowy nie przedstawiał powodom rzetelnych informacji pozwalających ocenić rozmiar ryzyka związanego z produktem powiązany z walutą obcą oraz konsekwencji ekonomicznych zastosowanych w niej mechanizmów. Oferta kredytu przedstawiona została jedynie w świetle potencjalnych korzyści, związanych z niższą przewidywaną wysokością raty miesięcznej w stosunku do rat kredytów pozbawionych odniesienia do walut obcych. W ocenie powodów, podczas zawierania umowy zostali wprowadzeni w błąd przez pozwanego co do cech zawartej umowy, całkowitego kosztu kredytu oraz ryzyka związanego z jej zawarciem, gdyż byli zapewniani, że zawarta umowa jest produktem bezpiecznym, nie byli zaś informowani o tym, że z zawartą przez nich umową wiąże się nieograniczone ryzyko walutowe, które będą ponosić wyłącznie oni. Strona powodowa zaznaczyła również, że poszczególne postanowienia zawarte w umowie nie podlegały indywidualnemu uzgodnieniu.

Reasumując strona powodowa podniosła, że w chwili podpisywania umowy kredytowej faktyczna wysokość zobowiązań z niej wynikających pozostała niemożliwą do ustalenia a niedostateczny zakres informacji udostępnionych przez pozwaną uniemożliwił rzetelną ocenę konsekwencji ekonomicznych płynących z jej zawarcia.

W ocenie strony powodowej, zawarta z pozwanym umowa jest umową kredytu złotowego, jedynie indeksowanego do waluty CHF, nie jest to zaś umowa kredytu walutowego, za czym zdaniem strony powodowej przemawia treść samej umowy oraz praktyka przyjęta w orzecznictwie.

Strona powodowa dalej sprecyzowała, że istotą sporu pomiędzy stronami jest kwestia oceny zgodności z prawem powstałego pomiędzy stronami stosunku prawnego oraz ocena treści postanowień zawartych w § 1 ust. 3A, § 5 ust. 1, §11 ust. 4 spornej umowy pod kątem ich abuzywności. Bezskuteczność kwestionowanych postanowień z kolei prowadzić będzie do nieważności całej umowy, ponieważ jej dalsze obowiązywanie w kształcie pozbawionym kwestionowanych postanowień nie jest możliwe.

Ze względu na powyższe okoliczności, zawarta umowa jest w ocenie strony powodowej nieważna w rozumieniu art. 385¹ k.c., gdyż na mocy zawartych w umowie postanowień pozwany niewątpliwie ukształtował prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Reasumując, przytoczone w treści pozwu twierdzenia, w ocenie strony powodowej przemawiają za uwzględnieniem w całości jej powództwa.

(pozew, k. 3-43)

Pozwany (...) S.A. w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, w odpowiedzi na pozew z dnia 21 kwietnia 2021 r. (data wysyłki), wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że zawarta przez strony umowa nie zawierała postanowień abuzywnych, przez co nie można przyjąć, że jest ona z tego tytułu nieważna. Dodatkowo pozwany powołał się na okoliczność, że strona powodowa nie wykazała interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż występuje również z określonym roszczeniem o zapłatę, oparte na tym samym zarzucie abuzywności, jako dalej idącym w stosunku do roszczenia o ustalenie. Pozwany podkreślił w tym miejscu, że sankcją abuzywności jest wyłącznie bezskuteczność danego postanowienia, nie zaś bezwzględna nieważność całego stosunku prawnego.

Pozwany w szczególności zakwestionował następujące twierdzenia strony powodowej:

- że strona powodowa wykazała, co do zasady i wysokości roszczenia pozwu;
- że strona powodowa wykazała interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.;
- że można dowolnie wywodzić skutki prawne dotyczące samego stosunku obligacyjnego - które jednak wynikają z przeciwstawnych norm prawnych i się, co do zasady wykluczają;
- że strona powodowa na płaszczyźnie zawartej umowy kredytu wykazała kumulatywne zaistnienie przesłanek przepisu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93, zwanej dalej „k.c.”);
- że strona powodowa wykazała, że pozwany, jako bank w odniesieniu do umowy kredytu waloryzowanego (będącej przedmiotem sporu) łączącej strony, jednostronnie i arbitralnie, a także według swojego uznania i niezależnie od uwarunkowań rynkowych, stosował miernik waloryzacji, według którego obliczana była wysokość zobowiązania powodów;
- że strona powodowa nie miała świadomości o ryzykach związanych z wariantem kredytu waloryzowanego (tj. ryzyku kursowym);
- że strona powodowa nie zaakceptowała ryzyka kontraktowego wynikającego i łączącego się ze spornymi umowami kredytu, w tym ryzyka kursowego;
- że postanowienia stosowane przez pozwanego dotyczące zasad ustalania kursów wymiany walut są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy powodów;
- że kurs waluty publikowany przez pozwanego miałby być oparty na nierynkowych źródłach i miałby być nieskorelowany z rynkiem walutowym (w tym z kursami NBP) i zachodzącymi w nim zmianami i jego rzeczywista wysokość miałaby wynikać z dowolności w ustalaniu jego wysokości;
- że umowa kredytu miała być nienegocjowalna dla powodów;
- że umowa miała rzekomo naruszać i to rażąco interes powodów i dobre obyczaje - gdzie z materiału dowodowego przedłożonego przez pozwanego wprost wynika fakt korzyści uzyskanych przez powodów na tle zawartej umowy oraz posiadania od chwili zawarcia stosownych uprawnień umownych, z których powodowie nie skorzystali;
- że strona powodowa wykazała, iż przy spłacie kredytu wystąpiła rzekoma „nadpłata”;
- że w Umowie na skutek dokonania jej wykładni zgodnie z prawem zobowiązań nie można (przy udowodnieniu abuzywności, czemu strona powodowa nie sprostowała) odtworzyć treści stosunku obligacyjnego w przypadku uznania klauzul przeliczeniowych za abuzywne;

- że sporna umowa miałyby być uznana ewentualnie za nieważną albo, że zarzucana abuzywność kwestionowanych klauzul prowadzi do nieważności umowy;
- że nieważność umowy nie generuje skrajnie niekorzystnych skutków dla konsumenta;
- że twierdzenia oparte na abstrakcyjnej polemice - mają jakąkolwiek moc dowodową na gruncie niniejszej sprawy i że wykazują obiektywne stanowisko;
- że zobowiązanie miałyby nie być oznaczone;
- że na tle spornej Umowy miałyby rzekomo powstać nienależne świadczenie i że założenia na podstawie, których strona powodowa wywodzi powstanie tegoż nienależnego świadczenia są zasadne w swojej konstrukcji;
- że wyrok SOKiK zastępuje ciężar dowodowy spoczywający na powodach w indywidualnym sporze na tle zindywidualizowanej umowy;
- że strona powodowa może sobie dowolnie dobierać parametry w oparciu, o które chce ukształtować aktualnie treść zobowiązania;
- że strona powodowa działała pod wpływem błędu i że ów błąd miałby być doniosły prawnie;
- że strona powodowa wykazała zaistnienie szkody;
- że Umowa miałyby rzekomo nie spełniać minimalnej treści umowy kredytu (essentialia negotii umowy kredytu) określonej w art. 69 ust 1. prawa bankowego;
- że postanowienia umowne kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszała ich interes;
- że postanowienia umowne naruszały art. 69 Prawa Bankowego;
- że Umowa miałyby być sprzeczna z zasadą swobody umów, podczas gdy już w 2006 r. to właśnie kredytobiorcy, organizacje konsumenckie, środowiska polityczne postulowali zakazanie wdrożenia przez banki Rekomendacji S (I) KNF-u.;
- że świadomość ryzyka kursowego związanego z kredytem indeksowanym znana była tylko wśród przedstawicieli sektora bankowego (powodowie powołując się na wyrwane z kontekstu wypowiedzi nie zauważają szerszego spektrum problematyki, iż na chwilę zawierania Umowy trwała już powszechna debata publiczna w zakresie ogólnopolskich protestów ze strony społeczeństwa i obozu politycznego przeciwko wprowadzaniu Rekomendacji S, - co było wówczas odbierane, jako ograniczanie praw obywatela, toteż świadomość ryzyka kursowego dla kredytów waloryzowanych była zdecydowanie wówczas powszechna, nie stanowiła jakiegokolwiek „tajnej wiedzy” przedstawicieli sektora bankowego);
- że strona powodowa została wprowadzona w błąd, co do treści czynności prawnej;
- że strona powodowa nie miała świadomości, w tym wiedzy praktycznej w zakresie ryzyka kursowego związanego z kredytem hipotecznym opartym na walucie obcej na wysokość raty kredytowej;
- że w Umowie na skutek dokonania jej wykładni zgodnie z prawem zobowiązań nie można (przy udowodnieniu abuzywności, czemu strona powodowa nie sprostала) odtworzyć treści stosunku obligacyjnego w przypadku uznania klauzul przeliczeniowych za abuzywne, (czego strona nie udowodniła w pierwszej kolejności);
- że kwestionowane klauzule nie są klauzulami warunkowymi, tj., których zastosowanie miało miejsce dopiero na skutek zachowania kredytobiorcy (uruchomienie kredytu leżało w gestii kredytobiorcy, miał on określony

Umową termin 90 dni na albo złożenie dyspozycji uruchomienia środków kredytu albo na doprowadzenie do bezkosztowego odstąpienia od umowy przez bank) powodując że na chwilę zawarcia Umowy zachowana była równowaga kontraktowa i przedmiotowe klauzule nie mogły w jakikolwiek sposób oddziaływać na interes kredytobiorcy;

- że rzekomo poprzez sam akt zawarcia Umowy (które to zdarzenie jest przy dokonaniu w sposób poprawny wykładni treści Umowy - całkowicie neutralnym aktem w stosunku do warunkowych rozliczeń na podstawie Umowy) - Umowa wypełniała przesłanki jej abuzywności na chwilę jej zawarcia;
- że zarzuty strony powodowej naruszenia obowiązku informacyjnego przez pozwanego w zakresie ryzyka kursowego, - który to obowiązek informacyjny i zarzuty na jego tle strona powodowa konstruuje w oparciu o subiektywne arbitralnie dobrany zakres informacyjny - miałyby być rzekomo zasadne, (przy braku przepisu regulującego takowy obowiązek i jego zakres), w takim kształcie zarzuty powodów ZAWSZE odgórnie kwestionowałyby działanie banku niezależnie od tego, czy i w jaki sposób pozwany udzielił powodowi informacji na temat ryzyka kursowego (a taka realizacja obowiązku informacyjnego miała miejsce na tle stanu faktycznego) - gdyż ZAWSZE strona powodowa mogłaby arbitralnie wskazać, że takowy zakres informacyjny byłby w jej subiektywnej ocenie niewystarczający, stanowi tylko i wyłącznie o abstrakcyjności zarzutu;
- że twierdzenia o abuzywności są prawdziwe i wykazane in concreto (poprzez oparcie się na samym zakwestionowaniu klauzul i powoływaniu orzeczeń w innych sprawach);
- że twierdzenia, co do dowolności pozwanego w ustalaniu kursu waluty w tabelach bankowych miałyby być prawdziwe i udowodnione (teza o dyskrejonalnej hipotetycznej możliwości ustalania ceny (kursu waluty) jest całkowicie nieudowodniona i jako taka dotyczyć może, zatem każdej ceny, każdego towaru oferowanego przez każdego sprzedawcę (nawet w PLN) działającego w ramach nadzorowanych reguł danego rynku z uwzględnieniem jego uwarunkowań, istotnym jest to by strona wykazała swój zarzut in concreto a nie powoływała się na hipotetyczność, która sama w sobie nie jest jakimkolwiek dowodem ani nawet uprawdopodobnieniem faktu, z którego strona powodowa stara się wyciągać określone skutki prawne mające podważyć ważność całej Umowy po ponad 12 latach niekwestionowanego jej wykonywania, - co nie zasługuje na uwzględnienie;
- że (w razie uznania kwestionowanych postanowień za abuzywne, czemu strona pozwana zaprzecza) nie można odtworzyć stosunku prawnego o charakterze ciągłym zgodnie z pierwotnym zamiarem kontraktowym stron;
- że wolą powodów od początku wszczęcia procedury u pozwanego (zwieńczonej zawarciem spornej umowy i złożeniem wniosku o uruchomienie kredytu) nie było jednoznaczne uzyskanie kredytu waloryzowanego kursem CHF;
- że strona powodowa nie miała możliwości zapoznania się z umową kredytu przez jej podpisaniem;
- że strona powodowa nie miała świadomości i nie akceptowała zasad ustania kursu przez pozwany bank;
- że strona powodowa nie była świadoma i nie akceptowała warunków udzielenia kredytu Złotowego waloryzowanego kursem CHF, w tym zasad dotyczących spłat kredytu;
- strona powodowa dokonała analizy swojego działania w ramach cech ostrożnego i rozważnego konsumenta w ramach testu przeciętnego konsumenta w niniejszej sprawie.

Zdaniem pozwanego, zawarta przez strony umowa została zakwestionowana przez powodów w sposób abstrakcyjny, bez uwzględnienia okoliczności indywidualizujących łączący strony stosunek prawny, które zaistniały podczas zawierania umowy. Dalej pozwany zaznaczył, że kwestionowane klauzule (w tym m.in. wymiany kursowej) są klauzulami warunkowymi, których materializacja następuje pod warunkiem potestatywnym tj. uzależnionym od zachowania kredytobiorcy, polegającym w tym przypadku na złożeniu przez kredytobiorców dyspozycji uruchomienia środków kredytu i ich wykorzystania. W ocenie pozwanego oznacza to, że to powodowie w rzeczywistości decydowali

czy klauzule wymiany kursowej (dotyczące przeliczenia kwoty kredytu na CHF i następnie przy spłacie - w zakresie przeliczenia rat z CHF na PLN) będą miały zastosowanie, gdyż wyłącznie oni decydowali czy złożą dyspozycję uruchomienia kredytu i następnie decydowali o wykorzystaniu środków kredytu. Powodom przysługiwało natomiast uprawnienie do niewykorzystania środków kredytu (wynikające z § 19 Umowy), prowadzące do odstąpienia od Umowy przez bank, zaś w przypadku odstąpienia przez powodów w terminie 90 dni od zawarcia Umowy, pozwanemu nie przysługiwało roszczenie o wykonanie Umowy w tym zakresie. W ocenie pozwanego te okoliczności świadczą o całkowitej neutralności postanowień zawartych w umowie oraz o tym, że ich skuteczność zależała od decyzji podjętej przez powodów, co było całkowicie niezależne od banku.

Pozwany podkreślił również, że fakt posiadania przez stronę powodową statusu konsumenta, nie zwalnia jej od kierowania się w swoim działaniu z odpowiednią ostrożnością, starannością jak i odpowiednim krytycyzmem, co jest przyjęte na gruncie wykładni prawa unijnego oraz polskiego.

Dalej pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń strony powodowej objętych pozwem.

W ocenie pozwanego, przedstawione przez niego twierdzenia w całości przemawiają za oddaleniem powództwa w całości.

(odpowiedź na pozew k. 125-171)

W replice na odpowiedź na odpowiedź na pozew z dnia 22 lipca 2021 r. (data wysyłki) strona powodowa podtrzymała zgłoszone przez siebie dotychczasowe powództwo w całości.

(replika na odpowiedź na pozew, k. 241 – 240 v.)

Na rozprawie w dniu 28 września 2021 roku pełnomocnik powodów wniósł jak w pozwie. Natomiast pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości. Dalej strony na rozprawach z dnia 19 listopada 2021 r. oraz 17 marca 2022 r. w dalszym ciągu podtrzymywały swoje stanowiska.

(protokół z rozprawy z dn. 28.09.21 r., k. 287; protokół z rozprawy z dn. 19.11.21r., k. 331 – 333; protokół z rozprawy z dn. 17.03.22 r., k. 384 - 386)

W pismach z dnia 10 listopada 2021 r. i na rozprawie z dnia 19 listopada 2021r. do sprawy w charakterze powodów wstąpili G. K. i J. K., jako spadkobiercy zmarłej H. K.. Powodowie poparli dotychczasowe powództwo.

(protokół z rozprawy z dn. 19.11.21 r., k. 331 – 333, pisma k. 328 i 329)

Na rozprawie w dniu 17 marca 2022 r. powodowie J. K. i G. K. sprecyzowali swoje stanowisko w sprawie i wnieśli o ustalenie nieważności umowy kredytowej stron i zasądzenie kwot wskazanych w pozwie solidarnie, czyli także na swoją rzecz.

(protokół z rozprawy, k. 386)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 października 2008 r. powodowie: P. K., K. K., Z. K. oraz H. K. złożyli wniosek o udzielenie kredytu (...) hipoteczny (nr wniosku (...)) na kwotę 100.100,00 zł w walucie kredytu CHF na okres 240 miesięcy, w celu budowy domu jednorodzinnego.

(wniosek k. 177-197).

W dniu złożenia wniosku powód P. K. pracował jako dyrektor produkcji w firmie (...) S.A. w L. na podstawie umowy o pracę, z wynagrodzeniem w wysokości (...) zł miesięcznie.

Powódka K. K. była zatrudniona jako specjalista obsługi klienta w (...) S.A., na podstawie umowy o pracę.

Powód Z. K. oraz H. K. w dacie złożenia wniosku o udzielenie kredytu przebywali na emeryturze.

Powodowie w chwili złożenia wniosku o udzielenie kredytu nie prowadzili działalności gospodarczej.

(wniosek k. 177-197).

W dniu 15 października 2008 r. bank wydał decyzję kredytową nr (...), zgodnie z którą przyznał P. K., K. K., Z. K. i H. K. kredyt waloryzowany kursem CHF w kwocie 100.100,00 zł na finansowanie budowy domu jednorodzinnego, położonego w L.

(decyzja kredytowa k. 195-198).

Powodowie P. K. i K. K. zdecydowali się na wspólne zawarcie umowy kredytu razem ze Z. K. i H. K. – rodzicami powoda P. K., gdyż sami nie mieli zdolności kredytowej na potrzebną im kwotę kredytu. Między P. K. a K. K. panuje ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej.

(zeznania powoda P. K. na rozprawie z dn. 28.09.21 r., k. 288 – 289v.)

Powodowie zanim zawarli umowę kredytu, dwukrotnie spotkali się w tej sprawie z przedstawicielami banku. Zawarli umowę kredytu waloryzowanego, ponieważ opcja tego kredytu była przedstawiona przez przedstawiciela banku jako korzystna dla powodów, z tego względu, że rata kredytu była niższa, niż w przypadku kredytu udzielonego w walucie PLN. Przed zawarciem umowy, powodowie przeczytali jej treść. Nie było rozmów z przedstawicielem banku na temat negocjacji postanowień umowy. Powodowie zostali poinformowani o ryzyku walutowym, jednak nie zostało im to wytłumaczone w sposób wyczerpujący, powodowie nie byli informowani o ryzyku związanym ze zmianami stopy procentowej. Powodom nie pokazywano również historycznych wartości kursów CHF sprzed daty zawarcia umowy, jak również symulacji rat kredytu w przypadku wzrostu CHF o 20 – 30 %.

(zeznania powoda P. K. na rozprawie z dn. 28.09.21 r., k. 288 – 289v., zeznania powódki K. K. na rozprawie z dn. 28.09.21r., k. 290 – 292 v.).

Dnia 24 października 2008 r. powodowie: P. K., K. K., Z. K. oraz H. K. zawarli z (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W., Oddział Bankowości Detalicznej w L. Umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF na kwotę 100.100,00 zł na okres 240 miesięcy. Kredyt faktycznie był indeksowany kursem CHF i został udzielony w celu sfinansowania budowy domu jednorodzinnego na działce gruntu nr (...), położonej w L. oraz na pokrycie opłat okołokredytowych.

(§ 1 ust 1A Umowy).

Zabezpieczeniem spłaty kredytu było ustanowienie na nieruchomości będącej własnością Z. i H. K., znajdującej się w L. hipoteki kaucyjnej na kwotę 150.150,00 zł, dokonanie na rzecz banku przelewu praw z ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką, dokonanie na rzecz banku przelewu praw z umowy ubezpieczenia na życie, zawartej przez kredytobiorców, na kwotę nie niższą niż 100 100,00 zł oraz ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. (§ 3 ust 1, 2, 4 i 6 Umowy).

Stosownie do § 7 ust. 1 umowy (...) udzielił kredytobiorcy na jego wniosek kredytu hipotecznego przeznaczonego na cel określony w § 1 ust. 1 w kwocie określonej w § 1 ust. 2, waloryzowanego kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF była określona na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu.

W umowie postanowiono, że wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może różnić się od wartości podanej w umowie w walucie CHF, mającej charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku (§ 1 ust 3A Umowy).

Kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej przez (...) ustalona jest w wysokości określonej w § 1 ust. 8 (§ 10 ust. 1 umowy).

Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym na dzień wydania decyzji kredytowej wynosiło 4,73 %. W okresie ubezpieczenia spłaty kredytu oprocentowanie ulega podwyższeniu i wynosi 5.73%. Wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji została ustalona jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 29 września 2008 r. i stałej w całym okresie kredytowania marży Banku 1,80%. (§ 1 ust 8, § 10 ust 1 i 2).

Bank co miesiąc dokonuje porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłoszoną przedostatniego dnia roboczego (z wyłączeniem sobót) poprzedniego miesiąca i dokonuje zmiany wysokości oprocentowania kredytu, w przypadku zmiany stawki bazowej o co najmniej 0,10 p.p. w porównaniu do obowiązującej stawki bazowej. Informacja na temat obowiązującego oprocentowania kredytu podawana będzie do wiadomości na stronach internetowych (...). Natomiast o każdej zmianie oprocentowania kredytobiorca zostanie powiadomiony przez bank za pośrednictwem mLinii oraz sieci Internet a także poczty elektronicznej e-mail. W przypadku zmiany stóp procentowych (...), zmiana oprocentowania dla uruchomionego kredytu nastąpi w dniu spłaty najbliższej raty wynikającej z harmonogramu spłat, której płatność wypada po dniu, od którego obowiązuje zmienione oprocentowanie w (...). Zmiana wysokości oprocentowania kredytu dokonana zgodnie z postanowieniami ww. zapisów nie stanowią zmiany umowy (§ 10 ust. 3, 5, 6, 8 Umowy).

Kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych określonych § 1 ust. 5, w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat (§ 11 ust. 1).

Harmonogram spłat kredytu stanowi załącznik nr 1 i integralną część umowy i jest doręczany kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Harmonogram spłat jest sporządzany w CHF (§ 11 ust. 2).

Raty kapitałowo-odsetkowe płatne są w dniu określonym w § 1 ust. 6, z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa płatna jest, po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia kredytu (§ 11 ust. 3).

Raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży z tabeli kursowej banku obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 11 ust. 4).

Jeżeli termin spłaty raty kredytu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy lub sobotę, upływa on w najbliższym, następującym po nim dniu roboczym (§ 11 ust. 5).

W sprawach nieuregulowanych w Umowie stosuje się postanowienia „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”, a kredytobiorcy oświadczyli, że przed zawarciem umowy powyższy Regulamin został im doręczony oraz, że uznają jego wiążący charakter (§ 26).

Załącznikami do umowy kredytu był regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych oraz harmonogram spłat.

(regulamin, k. 210 – 217; harmonogram spłat, k. 218 – 219)

Zgodnie z regulaminem bank udzielał kredytów i pożyczek hipotecznych złotych waloryzowanych kursem następujących walut obcych: USD/EURO/CHF lub innych walut obcych wskazanych przez (...) według tabeli kursowej (...) (§ 1 ust. 2 Rozdziału IV). Kredyt waloryzowany udzielany był w złotych polskich, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez Kredytobiorcę walutę obcą (§ 1 ust. 4 Rozdziału IV).

W myśl regulaminu wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitało-odsetkowej kredytu/pożyczki waloryzowanego kursem waluty obcej określana jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu/pożyczki hipotecznej waloryzowanej wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) na dzień spłaty. Kredytobiorcy przysługiwało prawo dokonania wcześniejszej spłaty części lub całości kredytu/pożyczki hipotecznej za pośrednictwem Operatora mLinii, poprzez złożenie dyspozycji spłaty za pośrednictwem Internetu lub pisemnie. Wcześniejsza spłata kredytu/pożyczki hipotecznej waloryzowanej kursem waluty obcej przeliczana jest po kursie sprzedaży danej waluty obcej, obowiązującej w chwili wykonania spłaty (§ 25 ust. 2 i 3 i § 28 ust. 1 i 2 Rozdziału VIII Regulaminu).

(regulamin k. 210 – 217)

Bank wypłacił powodowi kwotę 100.100,00 zł co stanowiło według wycenienia (...) równowartość 41.889,86 CHF.

(zaświadczenie k. 48)

Dnia 14 września 2011 r. powodowie P. K. i K. K. zawarli z pozwanym aneks, zgodnie z którym bank zapewnił powodowi możliwość dokonywania zmian waluty spłaty Kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem CHF, ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie w okresie obowiązywania umowy. Każdorazowa zmiana waluty spłaty jest dokonywana na podstawie dyspozycji zmiany waluty spłaty złożonej przez kredytobiorców za pośrednictwem mLinii. Dyspozycja zmiany waluty spłaty może dotyczyć jedynie rat wymagalnych po dniu zawarcia niniejszego aneksu. Za zmianę waluty bank miał nie pobierać opłat (§ 1 ust. 1, 2, 3 i 5 aneksu).

(aneks, k. 220-224)

Spłaty rat kredytu były dokonywane wyłącznie z majątku objętego wspólnością ustawową majątkową małżonków powodów P. K. i K. K.. Małżonkowie P. K. i K. K. spłacili na rzecz pozwanego:

- kwotę 25.141,10 zł tytułem spłat rat kapitałowo-odsetkowych za okres od dnia 22 grudnia 2008 roku do dnia 22 sierpnia 2011 roku;

- kwotę 22.072,84 CHF tytułem spłat rak kapitałowo-odsetkowych za okres od dnia 20 września 2011 roku do dnia 21 września 2020 roku.

(zeznania powoda P. K. na rozprawie z dn. 28.09.21 r., k. 288 – 289v., zaświadczenie, k. 48-50v)

H. K. zmarła dnia 10 marca 2013 r.

(odpis aktu zgonu, k. 70)

Spadek po zmarłej H. K. nabyli: mąż Z. K. oraz synowie: G. K., J. K. i P. K., po 1/4 części każdy z nich.

(akt poświadczenia dziedziczenia, k. 322 – 324 v.)

W połowie stycznia 2015 roku, w wyniku decyzji Szwajcarskiego Banku (...) o tzw. „uwolnieniu kursu franka szwajcarskiego”, czyli zaprzestaniu polityki polegającej na sztywnym uregulowaniu kursu tej waluty, kurs CHF uległ systematycznemu umacnianiu się względem PLN. W krótkim czasie, zaledwie kilku dni średni kurs CHF w NBP uległ drastycznemu wzrostowi. Kurs ten od tamtego czasu ulega dalszemu systematycznemu wzrostowi. Wzrost kursu CHF istotnie wpłynął na wysokość rat kredytów udzielonych przez bank w walucie wymiennej, skutkując w przypadku pozwanych nagłym wzrostem raty kredytu o kilkaset złotych.

(okoliczności bezsporne)

Pismem z dnia 27 października 2020 r. P. K. złożył do (...) S.A. z siedzibą w W. reklamację i wezwanie do zapłaty kwoty 33.580,85 zł oraz 22 467,27 CHF, tytułem zwrotu nienależycie pobranych środków w związku z nieważnością umowy kredytu nr (...), w związku z zawarciem w treści umowy niedozwolonych postanowień umownych.

(wezwanie k. 61-61 v.)

Strona powodowa oświadczyła, że jest świadoma skutków uznania umowy za nieważną (upadek umowy może skutkować zaistnieniem obowiązku rozliczenia się przez strony) i podtrzymała konsekwentnie swoje żądanie.

(zeznania powoda P. K. na rozprawie z dn. 28.09.21 r., k. 288 – 289v.; zeznania powódki K. K. na rozprawie z dn. 28.09.21r., k. 290 – 292 v.; zeznania powoda Z. K. na rozprawie z dn. 28.09.21 r., k. 289 – 290; zeznania powoda G. K. na rozprawie z dn. 19.11.21 r., k. 331 v. – 332; zeznania powoda J. K. na rozprawie z dn. 19.11.21 r., k. 332 – 332 v.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów i ich kopii przedstawionych przez strony postępowania, których wiarygodność nie była kwestionowana w toku postępowania.

W kwestii dopuszczalności traktowania kopii dokumentów jako dowodów w sprawie należy wskazać, iż w ocenie Sądu w niniejszej sprawie mają one walor innego środka dowodowego w rozumieniu art. 309 k.p.c. Pogląd przyznający, iż wydruki komputerowe mogą mieć wagę innego środka dowodowego jest ugruntowany w orzecznictwie sądów powszechnych (vide: wyrok SA w Szczecinie z dnia 8 października 2020 r., sygn. akt I ACa 894/19, wyrok SA w Warszawie z dnia 13 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa 2111/15).

Sąd oparł się również na zeznaniach strony powodowej, gdyż były one szczerze, spontaniczne spójne i logiczne, a przede wszystkim korespondują z materiałem dowodowym w postaci znajdujących się w aktach dokumentów, bądź ich kserokopiach, które zostały przedstawione przez strony niniejszego postępowania.

Sąd oparł się również na okolicznościach przyznanych przez strony, które zgodnie z art. 229 k.p.c. nie wymagają przeprowadzenia dowodów.

Sąd pominął dowód z opinii biegłego z zakresu finansów zawnioskowany przez stronę powodową ponieważ dowód ten jest zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy z uwagi na wykazanie wysokości roszczenia powódki dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy m.in. pochodzącymi od strony pozwanej. Uwzględnienie powództwa głównego i ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy również eliminowało potrzebę ustalania ewentualnej wysokości rat kredytu z pominięciem klauzul niedozwolonych. Również dowód z opinii biegłego finansów, bankowości i rachunkowości zawnioskowany przez pozwanego nie był istotny z przyczyn, dla których powództwo uwzględniono. Nadto należy wskazać, że wyliczanie wysokości rat jakie kredytobiorca spłacałby według kursu NBP a jakie spłacał rzeczywiście według kursu ustalonego przez Bank nie ma w sprawie znaczenia nawet przy ich zbieżności. W sprawie bowiem kluczowym jest sama możliwość kształtowania kursu przez bank bez jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie.

W przekonaniu Sądu nie zaistniała zatem podstawa, o której mowa w art. 278 § 1 k.p.c., a także przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sprzeciwiało się postulatowi szybkości postępowania wyrażonemu w przepisie art. 6 k.p.c.

Za nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał również dowód w postaci protokołu z zeznań pracownika pozwanego banku - świadka M. P., M. P. nie brał bowiem udziału w procedurze zawierania umowy z powodami, w związku z czym nie wiedział jak przebiegały spotkania z przedstawicielami banku, jaki był zakres pouczeń i informacji przekazanych stronie powodowej na temat kredytu, jakie dokumenty powód otrzymał w chwili zawarcia umowy, czy powód miał możliwość negocjowania umowy. Tym samym jego zeznania w żaden sposób nie mogłyby się przyczynić do ustalenia stanu faktycznego w niniejszym postępowaniu.

Sąd nie pominął dowodu z dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy też na płycie CD, a nie wymienionych w powyższym opisie stanu faktycznego. Jednakże na ich podstawie Sąd nie poczynił ustaleń faktycznych. Pisemne symulacje, wyliczenia, ekspertyzy, stanowiły bowiem tylko dokumenty prywatne przedstawiające stanowiska stron je składających do akt sprawy, a nie zawierały natomiast wiążącej Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, wykładni przepisów prawa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

I. Zagadnienia ogólne:

Powództwo główne P. K. i K. K. o zapłatę było zasadne niemal w całości. W związku z powyższym, Sąd nie rozstrzygał o żądaniu ewentualnym.

Bezzasadne zaś były powództwa główne o zapłatę pozostałych powodów: Z. K., J. K. i G. K., albowiem osoby te nie splacały rat kredytu.

W całości zasadne było natomiast powództwo główne wszystkich powodów o ustalenie nieważności umowy kredytowej stron.

Na wstępie rozważań należy wskazać, że zgodnie z art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku sporządza się w sposób zwięzły. W uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1998 r., sygn.. akt II UKN 282/98). W związku z tym argumentacja Sądu zostanie przedstawiona w sposób umożliwiający poznanie jurydycznych przyczyn, będących podstawą rozstrzygnięcia bez konieczności szczegółowego odwoływania się do każdego aspektu, które zdaniem stron miały związek ze sprawą. Stanowisko to odpowiada pogładowi wyrażonemu przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 21 lipca 2015 r., 41721/04 (D. przeciwko T.), gdzie wprost wskazano, iż „pomimo, że art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności zobowiązuje sądy do sporządzania uzasadnień wydawanych orzeczeń, nie oznacza to, że wymagane jest szczegółowe ustosunkowanie się do każdego z argumentów podniesionych w toku postępowania”.

Podstawą roszczenia strony powodowej jest stanowisko, że kwestionowane postanowienia umowy kredytu zawartej przez strony stanowiły niedozwolone postanowienia umowne i skutkują one nieważnością umowy w całości, wynikającą z abuzywności.

Kluczowe znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miała analiza postanowień umowy charakteryzujących ją jako umowę kredytu indeksowanego. Zbadanie prawideł, jakimi do kontraktu transponowano wążek waluty obcej i jej kursu stanowiło bowiem podstawowe zagadnienie pozwalające ustalić, czy zawarta przez strony umowa jest ważna w świetle przepisów prawa i zasad współżycia społecznego, względnie czy wyeliminowanie jej nieważnych postanowień pozwoli na utrzymanie kontraktu w mocy (art. 58 k.c., dyrektywa 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i wynikające z niej wprost art. 385¹ i nast. K.c.). Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego doprowadziła Sąd do przekonania, że klauzula indeksacyjna wyrażająca wysokość zobowiązania w walucie obcej, pomimo wypłaty kredytu w złotych, oraz mechanizm spłaty kredytu w złotych polskich w oparciu o przeliczenie wysokości raty w walucie obcej z zastosowaniem właściwego kursu kupna/sprzedaży waluty wynikającego z tabeli kursów walut (dewiz) obowiązujących danego dnia w banku, **stanowią niedozwolone postanowienia umowne (co należy uznać na przesądzone w świetle orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego)**. Z uwagi na rangę tych postanowień w systematyce analizowanego kontraktu Sąd doszedł do przekonania, że dotyczą one istoty zobowiązania, bez istnienia których kontrakt kredytu nie może zostać uznany za ważny, bacząc chociażby na zasadniczy zakaz uzupełniania luk treścią przepisów o ogólnym charakterze (wynikający chociażby z orzecznictwa TSUE).

Przesądzenie o nieistnieniu stosunku prawnego wynikającego z umowy stanowiło podstawę do uwzględnienia żądania zapłaty świadczeń (zawartych w roszczeniu o zapłatę), jakie strona powodowa świadczyła wykonując umowę uznaną za nieważną. Wobec braku przesłanek negatywnych z art. 411 k.c. strona powodowa uprawniona była do domagania się zwrotu pieniędzy, jakie świadczyła bezpodstawnie na rzecz banku.

II. Wykładnia oświadczeń woli stron umowy kredytu.

Zgodnie z ogólnymi regułami wykładni oświadczeń woli stron, wynikającymi z art. 65 § 2 k.c. wykładnia umów w pierwszym rzędzie powinna uwzględniać rzeczywistą wolę stron zawierających umowę, co wymaga zbadania jej całości. Wskazane jest przyjmowanie takiego sensu oświadczenia woli, które uwzględnia logikę całego tekstu, przy czym zasadnicze znaczenie winno się przypisać również kontekstowi sytuacyjnemu. W każdym razie wątpliwości interpretacyjne, które nie dają się usunąć w drodze ogólnych dyrektyw wykładni oświadczeń woli, powinny być rozstrzygnięte na niekorzyść strony, która zrehabilitowała tekst w myśl zasady in dubio contra proferentem (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2018 r., sygn.. skt I CSK 225/17). Wskazać również należy, że przy umowach zawartych na piśmie, wykładnia nie może jednak pomijać jej zwerbalizowanej treści ani prowadzić do wyników z nią sprzecznych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012 r., sygn. akt III CSK 179/11).

W sprawie niniejszej do zawarcia pisemnej umowy z konsumentami został wykorzystany wzorzec przygotowany przez pozwanego, który regulował (zarówno w tekście umowy, jak i w regulaminie) sporne zagadnienia związane z indeksacją (przeliczeniem), wypłatą i spłatą kredytu. Dlatego też pierwszorzędne znaczenie winna mieć wykładnia oświadczeń woli stron kredytu wyrażonych na piśmie z jednoczesnym zastrzeżeniem, że wszelkie wątpliwości i niejasności tekstu winny obciążać autora tekstu umowy i być interpretowane na korzyść konsumenta.

Teza powyższa ma swoje wyraźne normatywne umocowanie w treści art. 5 dyrektywy 93/13, przez co nie powinna budzić żadnych wątpliwości. Niemniej w niniejszej sprawie podstawą sporu nie były zagadnienia odmiennego rozumienia przez strony konkretnych postanowień umownych, wszak samo jej wykonanie w oparciu o całość postanowień kontraktowych nie rodziło problemów.

III. Analiza treści umowy pod kątem abuzywności zawartych w niej postanowień.

1. Zagadnienia ogólne.

Zgodnie ze stanowiskiem TSUE, Sąd zobowiązany jest do uwzględnienia z urzędu, że postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta. W orzecznictwie TSUE wielokrotnie podkreślał, że cel, jaki przyświecał prawodawcy wspólnotowemu, nie zostałby osiągnięty, gdyby konsument, który jest stroną słabszą i nie dysponuje wiedzą prawniczą oraz zwykle nie korzysta z profesjonalnej pomocy prawnej, zobowiązany był do podniesienia zarzutu niezwiązania niedozwolonym postanowieniem (wyr. TSUE z 27.06.2000 r. (...) Quintero (C-240/98) i (...) (C-241/98), J. B. (C-242/98), M. B. (C-243/98) i E. F. (C-244/98), ECLI:EU:C:2000:346, tak w: komentarz do art. 385⁽¹⁾ KC T. II red. Gutowski 2019, wyd. 2/Ruchała/Sikorski, Legalis).

Z uwagi na powyższe należy wskazać, że skoro Sąd zobligowany jest do uwzględnienia z urzędu, że postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta, to zobligowany jest również do badania z urzędu wszystkich zapisów umowy zawartej z udziałem konsumenta pod kątem wypełnienia przesłanek abuzywności.

Sprzeczne z istotą każdej umowy jest uzgodnienie przez strony, że o zakresie obowiązków jednej z nich zadecyduje na zasadzie swobodnego uznania druga strona w toku wykonywania umowy. Tak właśnie, stało się w przypadku spornej umowy, która nakładała na kredytobiorcę obowiązek spłaty kredytu wraz z odsetkami, opłatami i prowizjami. W związku z tym, że strony uzgodniły, że zawierają umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, tj. do franka szwajcarskiego, zgodnie z postanowieniami umowy kredytobiorca przyjął na siebie spłatę kwoty kredytu w CHF ustaloną w złotych polskich z zastosowaniem podwójnej indeksacji do waluty obcej (**§ 1 ust. 3 i 3A w zw. z § 11 ust. 4 umowy**). W przypadku określenia wysokości świadczenia w wyniku waloryzacji należy przyjąć, że miernik wartości

służący tejże waloryzacji powinien być określany w sposób precyzyjny, tzn. taki, aby możliwe było jego obiektywne oznaczenie. W przeciwnym razie nie zostanie spełniony wymóg oznaczoności świadczenia. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkowałoby w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia, a zatem brakiem uzgodnienia tego elementu umowy.

2. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W tym miejscu należy wskazać, że do § 11 ust. 4 umowy kredytu znajduje zastosowanie art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c. (mający w niniejszym wypadku nadal zastosowanie na podstawie art. 9 ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw z dnia 5 sierpnia 2015 r.), ponieważ w wyroku z dnia 27 grudnia 2010 r. wydanym w sprawie o sygn. akt sygn. XVII AmC 1531/09 (od którego to wyroku Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 7 maja 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VI ACa 441/13 oddalił apelację) Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał pozwanemu wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o nazwie "umowa o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF" § 11 ust. 5 o treści: "Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50". W rezultacie powyższe postanowienia zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 5743, zaś postanowienie to odpowiada treści § 11 ust. 4 umowy kredytu ((...)) zawartej przez strony.

Wskazane postanowienie umowy łączącej strony jest tożsame w treści z postanowieniem uznanym za klauzule niedozwolone w powyższym wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., przytoczony wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanych za niedozwolone postanowień wzorca umowy do rejestru. Sąd miał tutaj na uwadze stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. (sygn. akt III CZP 17/15), że „Jednokierunkowe - na rzecz wszystkich - rozciągnięcie skutków prawomocności materialnej wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wpisuje się w wymaganie wynikające z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, aby przyjęte na poziomie krajowym środki były stosowne i skuteczne. Działanie omawianego wyroku na rzecz wszystkich, ale w stosunku do konkretnego pozwanego przedsiębiorcy, jest proporcjonalne, ponieważ pozwala na zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą zapewnienia efektywności kontroli abstrakcyjnej a koniecznością respektowania prawa do wysłuchania jako podstawowego elementu prawa do rzetelnego postępowania, wynikającego z prawa do sądu. Udzielana w tych granicach w ramach tej kontroli ochrona prawna pozostaje skuteczna, ponieważ z jej dobrodziejstw w stosunku do pozwanego przedsiębiorcy korzystać może każdy, kto chce powołać się na niedozwolony charakter postanowienia wzorca umowy, stosowanego przez tego przedsiębiorcę, a zakwestionowanego przez sąd ochrony konkurencji i konsumentów.” Niewątpliwie, powyższe dowodzi zasadności twierdzeń strony powodowej.

Sąd zważył, iż w orzecznictwie sądów powszechnych wskazuje się na wyżej wyjaśnione skutki rozszerzonej prawomocności wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, polegające w istocie na tym, że sąd rozpoznający sprawę jest obowiązany uznać, że postanowienia umowne o brzmieniu tożsamym z postanowieniami wpisanymi do rejestru stanowią klauzule abuzywne, chyba że przedsiębiorca udowodni, że treść tych postanowień w konkretnym wypadku została indywidualnie uzgodniona z konsumentem.

Podsumowując – „w związku z rozszerzoną prawomocnością orzeczeń SOKiK, skutek materialny rzeczy osądzonej prawomocnych rozstrzygnięć sądu, odnośnie wzorca umownego, rozciąga się na postępowania indywidualne pomiędzy danym przedsiębiorcą, a każdym konsumentem który zawarł z tym przedsiębiorcą umowę w oparciu o ten sam wzorec. Wyrok wiąże zatem pozwanego w sporach z konsumentami, którzy zawarli umowę zawierającą daną klauzulę. (...) Ponieważ sporne między stronami postanowienie zostało uprzednio uznane za niedozwolone w ramach kontroli abstrakcyjnej, oznaczało to w istocie, iż oceny wymagała jedynie kwestia indywidualnego uzgodnienia tych

postanowień w ramach stosunku między stronami.” (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. akt I ACa 953/16, LEX nr 2636486).

3. Zagadnienia: głównych świadczeń umowy stron, pojęcia konsumenta i indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych.

Na podstawie art. 385¹ §1 k.c.: Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymagało stwierdzenia łącznego wystąpienia wszystkich wymienionych poniżej przesłanek, tj. stwierdzenia iż:

- nie było postanowieniem uzgodnionym indywidualnie;
- nie było postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron;
- kształtowało prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy.

Zgodnie z art. 22¹ k.c. **konsument** to osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż poza sporem stron pozostawała okoliczność, iż powódka działała jako konsument. Przedmiotowa umowa nie została zawarta w związku z jakąkolwiek działalnością gospodarczą powódki a kredyt został zaciągnięty na zaspokojenie jej potrzeb mieszkaniowych. Fakt posiadania przez stronę powodową podmiotu konsumenta również nie był kwestionowany przez pozwanego. Natomiast pozwany bank zawarł umowę kredytu jako przedsiębiorca, czyli w zakresie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, obejmującej dokonywanie czynności bankowych.

Nie budzi wątpliwości Sądu, iż analizowane **postanowienia umowne nie były indywidualnie uzgodnione z konsumentem**. Były to postanowienia wzorca stosowanego przez pozwany bank.

Ocena całokształtu materiału dowodowego wyklucza, by strona powodowa miała jakkolwiek wpływ na treść zawieranej umowy. Niewątpliwym jest, że przedmiotem zawartej pomiędzy stronami umowy był gotowy produkt oferowany przez pozwanego na rynku. Oznacza to, że pozwany opierał się na gotowym wzorcu umownym. Już powyższe ustalenie winno skutkować uznaniem spornych postanowień jako nieustalonych indywidualnie z powodami. (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2019 r., sygn. akt V ACa 814/17, Legalis nr 2122835).

Jak wynika wprost z art. 385¹ § 4 k.c. to na pozwanym spoczywał ciężar dowodu indywidualnego uzgodnienia warunków umownych, czemu pozwany w niniejszej sprawie nie sprostał. Oczywiście jest, że pewne warunki umowy, takie jak wysokość kredytu, czas trwania umowy, chwila rozpoczęcia umowy, terminy płatności rat, podlegają indywidualnemu uzgodnieniu, albowiem są one zależne od zaistniałych w danej sytuacji okoliczności faktycznych – wartość kredytowanej nieruchomości, status majątkowy kredytobiorców itp. Bez tego w praktyce zawarcie samej umowy kredytu nie byłoby w ogóle możliwe. W sposób oczywisty nie jest, jednak uzasadnione rozumowanie, że jeżeli strony uzgodniły pewne postanowienia umowy kredytu, to indywidualne uzgodnienia dotyczyły również wszystkich pozostałych postanowień tej umowy. Należy bowiem zwrócić uwagę, że w art. 385¹ § 1 i 3 k.c. mowa jest o „postanowieniach umowy”, a nie o „umowie” w ogólności.

Umowa kredytu zawarta przez strony jako walutę kredytu wskazuje, bowiem PLN (§ 1 ust. 2), natomiast CHF jest walutą waloryzacji kredytu (§ 1 ust. 3). Brak jest dowodu stwierdzającego, że doszło do indywidualnego uzgodnienia z kredytobiorcom powyższej kwestii, a więc sposobu przeliczenia kursu CHF.

Pozwany nie udowodnił, aby w przedmiocie powyższych postanowień umownych pomiędzy stronami toczyły się jakiegokolwiek negocjacje, a tym bardziej, aby były to negocjacje, które spowodowałyby, że strona powodowa miała na treść **§ 7 ust. 1 i § 11 ust. 4** umowy kredytu „rzeczywisty wpływ” w rozumieniu art. 385¹ § 3 k.c. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostawało to, że powód wyraził zgodę na zaproponowane przez pozwanego warunki zawarcia umowy, skoro nie było możliwości ich modyfikacji, a ich akceptacja była warunkiem sine qua non uzyskania kredytu.

Odnosnie do przesłanek niezbędnych dla uznania postanowienia umowy za niedozwolone wskazanych w treści przepisu art. 385¹ k.c., w pierwszej kolejności odnieść się należało do kwestii, czy zakwestionowane postanowienie można było uznać za **postanowienie określające główne świadczenia stron umowy i czy zostało ono sformułowane w sposób jednoznaczny**.

W zawartej przez strony umowie kredytu świadczeniami głównymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. były m.in. świadczenia udzielenia kredytu przez pozwanego oraz spłaty tego kredytu przez powodów. Świadczenia główne były, więc objęte § 1 umowy kredytu. Także postanowienia umowne dotyczące kwestii przeliczania (mechanizm waloryzacji) kwoty kredytu i rat kredytowo – odsetkowych oraz sposobu przeliczenia kursu waluty wypłacanego kapitału kredytu i spłacanych rat kredytu **dotyczą świadczeń głównych umowy, ale zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny**.

Na fakt, iż klauzule przeliczeniowe stanowiły główne postanowienia umowne wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 r. w sprawie III CSK 159/17. Z tezy III tegoż wyroku wynika: „Klauzula indeksacyjna w umowie kredytu określa wysokość głównego świadczenia kredytobiorcy”. Zaś z uzasadnienia powyższego orzeczenia wynika m. in.: „Możliwość uznania postanowień umownych za niedozwolone (abuzywne, nieuczciwe) w pierwszej kolejności wymaga ich zakwalifikowania albo jako postanowień, które nie określają głównych świadczeń stron, albo jako postanowień określanych główne świadczenia stron (w tym cenę lub wynagrodzenie), które nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.” (...) W niniejszej sprawie powodowie zaciągnęli tzw. kredyt indeksowany do waluty obcej. Pod pojęciem kredyt indeksowany należy ujmować kredyt, w którym suma kredytu była wyrażana w walucie polskiej, którą następnie przeliczono na walutę obcą, a w przypadku rat dokonywano operacji odwrotnej - każdą ratę przeliczano z waluty obcej na walutę polską. W analizowanym przypadku klauzula indeksacyjna stanowiła zatem element określający wysokość świadczeń kredytobiorców. Jeśli zważyć, że stosownie do art. 69 ust. 1 Prawa bankowego przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu, wówczas nie powinno budzić wątpliwości, że obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu stanowi główne świadczenie kredytobiorców. (...)W ocenie Sądu Najwyższego opisany mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Wszak w istocie tak niejasne i niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku, które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank. Dość wskazać, że o poziomie podlegającego wypłacie kredytu, jak też zwłaszcza o poziomie zadłużenia ratalnego (i to już spłaconego) konsument dowiaduje się

post factum, po podjęciu odpowiedniej sumy z jego rachunku, służącego obsłudze zaciągniętego kredytu hipotecznego (tak wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).”

Również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. w sprawie I CSK 242/18 w tezie I stwierdzono: „ Klauzula indeksacyjna w umowie kredytowej określa główne świadczenie stron .”

4. Charakter prawny klauzul przeliczeniowych w umowie stron.

Zdaniem Sądu meriti klauzule indeksacyjne w umowie stron są sformułowane niejednoznacznie. Kwota kredytu będąca podstawą ustalenia jego wartości oraz podlegająca zwrotowi nie jest ściśle oznaczona, jak również nie są wskazane jakiegokolwiek szczegółowe, obiektywne zasady jej określenia. Podkreślić przy tym trzeba, że nie ma znaczenia w jaki sposób bank w rzeczywistości ustalał kursy walut. Analizie w świetle przepisów regulujących granice swobody umów w obrocie konsumenckim podlega treść czynności prawnej, a nie sposób wykonywania umowy.

Wymaganie dokładnego określenia w umowie kwoty kredytu podlegającej zwrotowi mieści się w szerszym kontekście prawa zobowiązań, które wymaga dla powstania zobowiązania oznaczenia świadczenia. W uchwale z dnia 22 maja 1991 r., III CZP 15/91, Sąd Najwyższy stwierdził, że umieszczenie w regulaminie bankowym, dotyczącym warunków prowadzenia rachunku bankowego, postanowień uprawniających bank do jednostronnej zmiany treści tego regulaminu, a tym samym warunków umów rachunku bankowego - nie jest prawnie skuteczne. Uzasadniając to stanowisko stwierdzono m.in., że „Nie do pogodzenia z wszystkimi powyższymi cechami banku i stosunku bankowego byłoby stałe pozostawianie każdego klienta banku w stanie braku pewności co do treści stosunku łączącego go z bankiem”. Poglądy takie wyrażane są również w nowszym orzecznictwie, m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z 22 maja 2014 r., sygn. IV CSK 597/13, zostało wskazane, że „nie zasługuje na aprobatę pogląd uznający dopuszczalność przyznania wyłącznie jednej stronie stosunku zobowiązaniowego możliwości zmiany warunków umowy”. Orzeczenie dotyczyło dowolności ustalania przez jedną ze stron umowy cennika stanowiącego podstawę ustalenia wysokości odpłatności za świadczenia drugiej strony. Sytuacja jest więc analogiczna do będącego przedmiotem sporu w niniejszej sprawie przypadku ustalania przez bank tabeli kursów, stanowiącej podstawę ustalenia wysokości świadczenia ze strony przedsiębiorcy na rzecz konsumenta. Również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 października 2017 r., sygn. VI ACa 726/16, sąd ten wskazał, że „umowa, w której jedna ze stron może dowolnie wpływać na zakres własnego zobowiązania, nie mieści się w granicach swobody umów, zaprzeczając istocie (naturze) stosunku obligacyjnego, w rozumieniu art. 353¹ k.c.”.

Wysokość świadczenia kredytobiorcy została określona w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych na franki szwajcarskie, po kursie wskazanym przez Bank, uzyskując równowartość kredytu wyrażoną w walucie obcej. Następnie – już bezpośrednio w celu określenia każdej kolejnej raty – przeliczano wskazywaną przez Bank kwotę w CHF na złotówki po kursach ustalanych przez kredytodawcę w jego tabeli kursów. Umowa nie przewidywała żadnych ograniczeń w określaniu przez Bank kursów w tabelach kursów obowiązujących w Banku. Przepisy prawa także nie nakładały na pozwanego jakichkolwiek ograniczeń w tej mierze. Z umowy nie wynikało również, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na CHF, a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty, musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowa i pierwotny regulamin nie przewidywały żadnych kryteriów, wedle których miałby być ustalony kurs w tabeli.

W ocenie Sądu bez znaczenia dla rozstrzygnięcia był opis zawarty w treści pisma procesowego pozwanego Banku, w jaki sposób dokonywał Bank określania kursów wpisywanych następnie do tabeli obowiązującej w Banku. Skoro Bank nie miał w tym zakresie żadnych ograniczeń, zatem stosowanie jakiegokolwiek praktyk w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione. Każdy bank, zatem również pozwany, może prowadzić oddzielną tabelę kursów wymiany walut dla potrzeb rozliczeń kredytów walutowych.

Ponadto nie podlegało wątpliwości Sądu, że zapisy umowy podpisanej przez strony w zakresie wysokości świadczenia kredytobiorcy były tak sformułowane, że nie pozwalały ustalić konkretnej wysokości rat, w jakich kredyt powinien być spłacany. Należało zgodzić się ze stanowiskiem powodów, że sporna umowa w istocie nie określała zasad spłaty kredytu, lecz pozostawiła uznaniu jednej ze stron, tj. Banku, wskazanie wysokości rat, w których kredyt miał zostać zwrócony. Powyższe pozostaje bowiem nierozdzielnie związane ze wskazanym w dotychczasowych rozważaniach swobodnym ustalaniem przez bank wysokości przysługującego mu świadczenia, w postaci jednostkowych spłat rat zaciągniętego przez powoda kredytu.

W ocenie sądu rozpoznającego sprawę, samego mechanizmu waloryzacji, co do zasady nie należy oceniać, jako niedopuszczalnego. Jednakże należy stwierdzić, iż niesie on za sobą ryzyko, nadmierne – nieswoiste dla takiego produktu bankowego jakim jest kredyt hipoteczny. Bank, jako podmiot gospodarczy, działający jako profesjonalista na rynku finansowym, miał tego świadomość, że w umowie zostały przewidziane mechanizmy od tego ryzyka zabezpieczające – różnego rodzaju ubezpieczenia, jak również sam mechanizm spreadu. Jednakże przewidziane one były jedynie dla banku, co należy ocenić jako przerzucenie ryzyka związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej na konsumenta. Konsument nie miał pełnej wiedzy, a zatem i świadomości odnośnie ryzyka wynikającego z powiązaniem kredytu z wartością waluty obcej, a ponadto nie z jego działaniem, jako konsumenta ma łączyć się ponoszenie ryzyka.

Sąd wskazuje, iż w jego ocenie postanowienia umowy zawarte w § 1 ust. 3A, § 7 ust. 1, §11 ust. 4, nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.) i nie zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem (art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG), co kwalifikuje je do oceny pod kątem abuzywności jako świadczenia główne umowy stron postępowania.

W powyższych postanowieniach umownych nie wskazano mianowicie, według jakich kryteriów pozwany ustala kurs wymiany waluty obcej.

Należy mieć na względzie, iż postanowienia umowne powinny być skonstruowane w taki sposób, aby możliwe było zrozumienie ich rzeczywistej treści oraz konsekwencji ich stosowania, a nie jedynie zrozumienie ich od strony czysto językowej.

Jak słusznie wskazał Trybunał Sprawiedliwości, „Wprowadzony w dyrektywie 93/13 wymóg przejrzystości warunków umownych nie może zatem zostać zawężony do ich zrozumiałości pod względem formalnym i gramatycznym”, (vide: pkt 71 z dnia 30 kwietnia 2014 r. C-26/13, K.,- pkt 68 wyroku z dnia 28 lipca 2016 r., C-191/15, V. für K.,- pkt 40 wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, V. H.,- pkt 62 wyroku z dnia 19 września 2019 r., C-34/18, T.) „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie zyskuje kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne” (vide: pkt 73 z dnia 30 kwietnia 2014 r. C-26/13, K.).

Myśl ta, została następnie rozwinięta w kolejnych orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości, w których wskazano, że "W sytuacji (...), w której określenie kwoty pożyczonej zależy od obowiązującego w dniu uruchomienia środków kursu wymiany określonego przez kredytodawcę po zawarciu umowy, wprowadza wymóg, aby mechanizm obliczania owej pożyczonej kwoty wyrażonej w walucie obcej oraz mający zastosowanie kurs wymiany był przedstawiony w sposób przejrzysty, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne, w szczególności całkowity koszt kredytu".(vide: pkt 34 wyroku z dnia 5 czerwca 2019 r., C-38/17, GT;- pkt 73-74 wyroku z dnia 26 lutego 2015 r., C-143/13, M. i M.;- pkt 54-56 wyroku z dnia 9 lipca 2015 r., C-348/14, B., pkt 47 wyroku z dnia 20 września 2017 r., C-186/16, A.; - pkt 32 postanowienia z dnia 22 lutego 2018 r., C-126/17, (...)) Bank

(...). Powyższe stanowisko jest również podzielane w orzecznictwie sądów polskich (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn.. akt I ACa 250/19, LEX nr 2716967).

W realiach niniejszej sprawy, w ocenie sądu meriti, nie można w sposób pewny stwierdzić, aby § 1 ust. 3A, § 7 ust. 1 i § 11 ust. 4 umowy kredytu spełniały powyższe kryteria. Treść wskazanych postanowień umownych została sformułowana w taki sposób, że na ich podstawie nie jest możliwe stwierdzenie, w jaki sposób pozwany bank ustala kurs CHF dla celów wyliczenia salda kredytu i wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. ***Tym samym Sąd meriti podziela wnioszek Sądu Okręgowego wyrażony w sprawie, której przedmiotem była inna umowa kredytu zawarta z pozwanym bankiem, zawierająca postanowienia o tożsamej treści, że „klauzule indeksacyjne mające znaczenie dla określenia wysokości świadczenia zostały określone w tak niejednoznaczny sposób, że mogą zostać poddane kontroli pod kątem abuzywności”.*** (vide: wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 października 2019 r., sygn. akt V Ca 289/19)

5. Pozostałe przesłanki abuzywności w kontekście klauzul waloryzacyjnych umowy stron.

Zgodnie z treścią przepisu art. 385¹ § 1 k.c. – jak już zostało wskazane wyżej - postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go wyłącznie, jeżeli ***kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy*** (tzw. niedozwolone postanowienia umowne).

Przesłanka sprzeczności z dobrymi obyczajami odwołuje się do jednego z podstawowych kryteriów ocennych w stosunkach umownych. Klauzula ta ma podobną treść co zasady współżycia społecznego i pełni podobną funkcję. Uważa się jednak, że przez pojęcie dobrych obyczajów należy rozumieć taki zespół norm pozaprawnych, na który składają się normy moralne i obyczajowe powszechnie przyjęte w stosunkach gospodarczych dla realizacji określonych wartości (takich jak np. uczciwość, rzetelność, lojalność, fachowość). Ponadto, dobre obyczaje to w szczególności normy postępowania, polecające nienadużywanie posiadanej przewagi ekonomicznej w stosunku do słabszego uczestnika obrotu (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2016 r., sygn. akt VI ACa 222/15).

Badając natomiast, czy klauzula umowy rażąco narusza interesy konsumenta, należy brać pod uwagę podstawowe kryterium ocenne w prawie umów, a mianowicie równowagę kontraktową. Chodzi więc o takie ukształtowanie praw i obowiązków stron stosunku obligacyjnego, które oznacza ich nieusprawiedliwioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta. Wskazać w tym miejscu należy przede wszystkim na zawarcie w umowie postanowień, które szczególnie mocno godzą w interesy majątkowe konsumenta. Nie jest w konsekwencji dopuszczalne, aby postanowienia zawarte w umowie kredytu dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony.

Sąd podziela opinię, że "mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną" (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, Biul. SN 2016 nr 5).

Zakwestionowane postanowienia umowy kredytu: § 1 ust. 3A, § 7 ust. 1, §11 ust. 4 – zdaniem Sądu - kształtowały prawa i obowiązki strony powodowej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. Abuzywność wskazanych klauzul wynikała z ukształtowania praw i obowiązków stron umowy z zachwianiem równowagi kontraktowej przez przyznanie bankowi pozycji uprzywilejowanej i niejako władczej wobec kredytobiorcy.

Abuzywność tych klauzul przejawia się w tym, że dają one bankowi prawo – o czym była już mowa wyżej - kształtowania kursu waluty w sposób całkowicie dowolny, również w pełnym oderwaniu od kursu średniego NBP i od kursów rynkowych. Jednocześnie powód nie ma możliwości w żaden sposób sprzeciwić się temu, w jaki sposób

bank kształtuje kurs waluty i jest zmuszony do skorzystania z tego kursu, ponieważ nie miał możliwości spłacania rat kredytu bezpośrednio w walucie CHF.

W konsekwencji, podobnie jak w sprawie rozpoznanej przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, (vide: wyrok z dnia z dnia 13 listopada 2018 r. sygn. akt VI ACa 694/18, Legalis nr 1887240) „przeliczanie kredytu oraz rat kredytu miało odbywać według kursu ustalonego w Bankowej tabeli kursów. Redagując tak postanowienia umowy, Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości zobowiązania, tak wysokości kredytu przeliczonego na CHF, jak i rat kredytu waloryzowanych kursem CHF. Bank zyskał uprawnienie do określania wysokości kursu (...), które nie doznawało żadnych ograniczeń. Miał swobodę w ustaleniu kursu waluty. Nie sprecyzowano sposobu ustalania kursu wskazanego w Bankowej tabeli kursów, ani wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez Bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu CHF, ukształtowanego przez rynek walutowy (...). Brak było czynników obiektywnych, a zatem sprawdzalnych z punktu widzenia konsumenta. Samo zaś sprecyzowanie momentu waloryzacji nie stanowi wystarczającego zabezpieczenia interesów konsumenta.”

W umowie kredytu zabrakło sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego, w szczególności, wyliczana jest wartość rat kapitałowo-odsetkowych. Postanowienia § 7 ust. 1 i § 11 ust. 4 umowy kredytu wskazują jedynie na terminy ustalania kursów walut istotne dla wyliczania wartości rat (godzina uruchomienia kredytu w § 7 ust. 1 oraz godz. 14:50 w dniu spłaty w § 11 ust. 4), jednak brak jest jakiegokolwiek wskazania sposobów ustalania kursu wymiany waluty. Mianowicie odesłanie do tabeli kursowej pozwanego nie może zostać uznane za sposób ustalania kursu wymiany waluty, ponieważ nie wyjaśnia, jak wspomniana tabela jest konstruowana. Sposób konstrukcji tej tabeli był opisany w wewnętrznych regulacjach banku, które jednak nie zostały załączone do umowy kredytu, brak jest również dowodu na okoliczność, aby pozwany udostępnił je kredytobiorcom. Odesłanie do tabeli kursowej banku miało więc charakter blankietowy.

Dla oceny abuzywności powyższych postanowień umownych nie miało znaczenia, że wybór kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej pozwalał kredytobiorcy na skorzystanie z niższego oprocentowania charakterystycznego dla kredytów udzielanych w walucie CHF lub powiązanych z tą walutą. Zgodnie bowiem z art. 385¹ § 1 k.c., ocena abuzywności jest przez Sąd dokonywana w stosunku do konkretnych postanowień umownych. Okoliczność, że oprócz niedozwolonych postanowień umownych umowa zawiera również postanowienia korzystne dla konsumenta nie może uzasadniać akceptacji tych pierwszych. Brak jest podstawy prawnej pozwalającej na stwierdzenie, że abuzywność jednych postanowień umownych jest konwalidowana przez to, że inne postanowienia tej samej umowy są na tyle korzystne, że „rekompensują” abuzywność niedozwolonych postanowień umownych. Tym samym Sąd nie pomija znaczących korzyści wynikających z niskiego oprocentowania kredytów waloryzowanych kursem CHF, które odnosiła i odnosi strona powodowa, natomiast zdaniem Sądu korzyści te nie uchylają abuzywności postanowień zawartych w § 7 ust. 1 i § 11 ust. 4 umowy. Niezależnie od powyższego, powiązanie niższego oprocentowania kredytu wynikało z postanowień przewidujących waloryzację kredytu kursem waluty obcej (§ 1 ust. 3), a nie z postanowieniami przewidującymi sposób ustalania kursu tej waluty (§ 7 ust. 1 i § 11 ust. 4). Tym samym, gdyby postanowienia dotyczące ustalania kursu CHF przez pozwanego zostały uregulowane w sposób prawidłowy i precyzyjny, konsument nadal korzystałby z niższego oprocentowania w stosunku do umów kredytu niepowiązanych w żaden sposób z kursem waluty obcej.

Należy podkreślić, że linia orzecznictwa traktująca tzw. klauzule przeliczeniowe o zbliżonej bądź tożsamej treści kształtującą prawa i obowiązki kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszające ich interesy należy uznać za ugruntowaną w orzecznictwie zarówno Sądów powszechnych (vide:- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2017 r., I ACa 1388/16, Legalis nr 1720142, - wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2018 r., I ACa 674/17, LEX nr 2446523,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 sierpnia 2018 r., I ACa 316/18, LEX nr 2558920,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 listopada 2018 r., VI ACa 694/18, Legalis nr 1887240,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 grudnia 2018 r., I ACa 953/16, LEX nr 2636486,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2019 r., V ACa 814/17, Legalis nr 2122835,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 marca 2019 r., I ACa 681/18, LEX nr 2668916,- wyrok

Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 czerwca 2019 r., I ACa 250/19, LEX nr 2716967,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 sierpnia 2019 r., I ACa 126/19, www.orzeczenia.ms.gov.pl,- wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 sierpnia 2019 r., I ACa 467/19, niepubl.) jak i Sądu Najwyższego,(por.: - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134;- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, Legalis;- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, MoP 2017 nr 15, str. 779; - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, LEX nr 2690299 - wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 października 2019 r., V Ca 289/19, www.orzeczenia.ms.gov.pl, przy czym w wielu orzeczeniach wskazuje się wręcz, że postanowienia te są sprzeczne z dobrymi obyczajami „w sposób oczywisty”.(por.: - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, LEX nr 2642144, pkt 10; - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019 r., III CSK 19/18, www.sn.pl;- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r. I CSK 1049/14, OSNC 2016 nr 11, poz. 134; - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, Legalis nr 1875438,- wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2019 r., VI ACa 813/18, niepubl.).

Należy tutaj powtórzyć, że bez znaczenia dla powyższej oceny pozostają okoliczności, czy podczas dotychczasowego wykonywania umowy kredytu kurs ustalany przez bank faktycznie odbiegał od kursów rynkowych, a jeżeli tak, to w jakim stopniu. Jak bowiem wcześniej wskazano "Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy". (vide: uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019/1/2).

Tym samym należy podzielić stanowisko, że „bez znaczenia dla oceny rażącego naruszenia interesów konsumenta w zakresie badania abuzywności klauzul waloryzacyjnych pozostaje ustalenie czy stosowane przez bank w tabelach kursy były w istocie kursami nierynkowymi, a ich stosowanie narażało powodów na konkretne straty finansowe (tego rodzaju ocena następuje bowiem przy uwzględnieniu sposobu wykonywania umowy, a nie treści umowy z dnia jej zawarcia). Wysokość ewentualnej późniejszej straty powodów w wyniku zastosowania przez Bank w tabelach kursów CHF pozostaje irrelevantna dla oceny rażącego naruszenia praw konsumentów.” (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2019 r., sygn. akt VI ACa 813/18, niepubl.)

Z tych samych przyczyn dla uznania, że § 7 ust. 1 i § 11 ust. 4 umowy kredytu mają charakter niedozwolonych postanowień umownych, nie miały również znaczenia wszelkie inne zdarzenia lub zmiany prawne mające miejsce już po zawarciu umowy kredytu. Wejście w życie tzw. „ustawy antyspreadowej” umożliwiającej kredytobiorcom zawieranie aneksów umożliwiających spłatę kredytów nie miało w powyższym kontekście znaczenia.

W powyższym kontekście na szczególną uwagę zasługują uwagi Sądu Najwyższego poczynione w uchwale składu 7 sędziów z dnia 20 czerwca 2018 r., teza (III CZP 29/17, OSNC 2019/1/2): „Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 KC), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy.” Z uzasadnienia wynika: „Odrębną kwestią jest natomiast możliwość sanowania niedozwolonego postanowienia, choćby z mocą ex tunc, skutek późniejszego zdarzenia; ukierunkowanej na ten skutek konstytutywnej czynności prawnej – jednostronnej, np. potwierdzenia niedozwolonego postanowienia przez konsumenta, albo dwustronnej, tj. umowy, w której strony wyrażają następczo wolę takiego ukształtowania swego położenia prawnego, jakby postanowienie od początku było skuteczne - albo zmiany prawa, mającej oddziaływać w ten sposób na już zawarte umowy. Akty te zakładają, że postanowienie jest nieskuteczne, mają zatem charakter następczy względem stwierdzenia abuzywności, a ponadto muszą każdorazowo podlegać ocenie pod kątem dopuszczalności z zastosowaniem ogólnych instrumentów ochronnych, wynikających z ustawy (np. art. 353¹ i art. 58 KC), prawa unijnego (art. 6 i 7 dyrektywy 93/13) lub Konstytucji (np. art. 2). Z dotychczasowego orzecznictwa wynika np., że skuteczność wspomnianych czynności prawnych wchodzi w rachubę – niekonieczne jest to jednak jedyną przesłanką - tylko wtedy, gdy ich podstawą była „świadoma, wyraźna i wolna” zgoda konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16; w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej por. w szczególności wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., C-472/11, (...) Bank (...) przeciwko C. C., V. C., pkt 31 i 35). Z pewnością takiego skutku nie może osiągnąć jednostronna czynność prawna przedsiębiorcy, np. dokonana na podstawie art. 384¹ KC, albo umowa, na której istotną treść konsument nie wywarł rzeczywistego wpływu. Ponadto zgoda konsumenta musi być jednoznacznie,

wyraźnie i stanowczo ukierunkowana na sanowanie wadliwego postanowienia. Wyrażenie zgody na zmianę umowy przez wyeliminowanie niedozwolonego postanowienia (zastąpienie go innym, uzupełnienie itp.) - choćby zmiana ta była indywidualnie uzgodniona - nie może być traktowane samo przez się jako wyraz woli sanowania wadliwego postanowienia ze skutkiem ex tunc.”

Powyższy pogląd należy podzielić, ponieważ naturalną konsekwencją przepisów przewidujących, że niedozwolony charakter postanowień umownych jest badany na chwilę zawarcia umowy (art. 385² k.c.), zaś niedozwolone postanowienie umowne nie wiąże konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.) - jest to, że jakiegokolwiek późniejsze czynności faktyczne, czynności prawne, a nawet zmiany ustawowe nie mogą konwalidować abuzywnego charakteru postanowień umownych uznanych za niedozwolone. Tym bardziej zaś nie jest możliwe przyjęcie, że niedozwolone postanowienia umowne straciły swój charakter poprzez określony sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, poprzez zmianę regulaminu banku lub poprzez wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej.

Ponadto w orzecznictwie wskazuje się, że treść powyższej ustawy nie może mieć znaczenia dla oceny, czy treść postanowień umownych w umowach zawartych przed dniem wejścia jej w życie spełnia przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c., skoro oceny tej dokonuje się według stanu na dzień zawarcia umowy (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa 674/17, LEX nr 2446523).

W konsekwencji należało przyjąć, że postanowienia § 1 ust. 3A, §11 ust. 4 oraz § 7 ust 1, dotyczący waloryzacji oraz zasad spłaty, stanowią niedozwolone postanowienia umowne. Z uwagi na okoliczność, że zakwestionowaniu podlegał cały mechanizm indeksacji w kształcie przyjętym w umowie, nie jest możliwe poszukiwanie odpowiedzi na możliwość ustalenia i przyjęcia innego, „sprawiedliwego” kursu dla dokonania rozliczeń między stronami, przy zachowaniu mechanizmu indeksacji. Działanie to stanowiłoby próbę uzupełnienia luki w umowie, do którego nie ma podstaw w braku wyraźnej woli konsumenta.

Mechanizm indeksacji był istotnym postanowieniem umowy, charakteryzującym analizowany kontrakt. Świadczy o tym brzmienie postanowień umowy oraz eksponowane usytuowanie klauzuli indeksacyjnej na początku umowy, zaraz po kwocie udzielonego kredytu (§ 1 ust. 3 i 3a umowy). Tożsamą konkluzję należy odnieść do postanowień regulujących spłatę (§ 11 ust. 4 umowy). Skoro bowiem istota stosunku kredytu polega na udostępnieniu kredytobiorcy kapitału, a świadczenie kredytobiorcy polega na rozłożonym w czasie jego zwrocie wraz z umówionymi odsetkami, to niewątpliwie zasady spłaty należy uznać za istotne z punktu widzenia umowy tego typu. ***Tym samym niedozwolony charakter postanowień wprowadzających do umowy indeksację oraz zasady spłaty określają główne świadczenia stron (art. 385¹ § 1 k.c.) – główny przedmiot umowy (art. 4 ust. 2 dyrektywy), przez co uprzednie stwierdzenie ich abuzywności nie może pozostawać bez wpływu na kwestię oceny czy zawarta umowa była ważna. W ocenie Sądu analiza ta prowadzić musi do wniosku o ustaleniu nieważności spornej umowy.***

6. Świadomość kredytobiorców o ryzyku walutowym.

W tym miejscu należy odnieść się także do ryzyka walutowego i świadomości kredytobiorców w przedmiocie tego ryzyka przy zawieraniu umowy, której dotyczy niniejsza sprawa.

W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwany Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

W świetle wyroku TSUE z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta.

Ponadto w wyroku z dnia 10 czerwca 2021 roku w sprawie C-609/16 TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawężyć do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę nr 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, za Sądem Apelacyjnym w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że **świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.**

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby strona pozwana sprostą powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby pozwany Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w jednoznaczny i zrozumiały sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty indeksacji, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie indeksacji – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy.

Ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła dowodu na wykazanie faktu wywiązania się w sposób rzetelny z obowiązku informacyjnego. Nie można uznać, że strona powodowa w oparciu o przedstawione jej informacje mogła zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskała od Banku informacje pozwalające jej ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla niej zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty indeksacji.

IV. Wpływ abuzywności postanowień na ważność umowy.

Skutkiem uznania za niedozwolone wyłącznie postanowień umownych dotyczących zasad ustalania kursów walut byłaby konieczność ich pominięcia przy ustalaniu treści stosunku prawnego wiążącego konsumenta. Postanowienia takie nie wiązałyby konsumenta. Oznacza to, że nie stanowią elementu treści stosunku prawnego i nie mogą być uwzględniane przy rozpoznawaniu spraw związanych z jego realizacją. W rezultacie konieczne byłoby przyjęcie, że łączący strony stosunek umowny nie przewiduje sposobu zastosowania mechanizmu „indeksacji” (przy założeniu, że sama indeksacja byłaby dopuszczalna). **Zawarta pomiędzy stronami umowa stałaby się niewykonalna, nie doprowadziłaby do ustalenia sposobu wskazania wysokości świadczenia, a zatem byłaby sprzeczna z ustawą. Za sprzeczne z ustawą, w szczególności art. 353¹ k.c., należałoby bowiem uznać takie wykreowane przez strony stosunki prawne, które nie określają wysokości świadczenia.**

W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE, nie ma możliwości zastąpienia wyeliminowanych z umowy postanowień. W szczególności w wyroku w sprawie C-26/13, Trybunał orzekł, że artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, w której umowa zawarta między przedsiębiorcą a konsumentem nie może dalej obowiązywać po wyłączeniu z niej nieuczciwego warunku, przepis ten nie sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu, które pozwala sądowi krajowemu zarządzić skutkom nieważności

tego warunku poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Z punktów 83 i 84 tego orzeczenia wynika, że zarządzenie skutkiem nieważności nieuczciwego warunku poprzez zastąpienie go przepisem o charakterze dyspozytywnym ochroni ma konsumenta przed unieważnieniem umowy w całości. Przy czym podnoszone przez TSUE unieważnienie całej umowy mogłoby bowiem narazić konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w punkcie 33 wyroku z 21 stycznia 2015 roku w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, gdzie Trybunał stwierdza: „sąd krajowy ma możliwość zastąpienia nieuczciwego warunku przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, pod warunkiem że to zastąpienie jest zgodne z celem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 i pozwala na przywrócenie rzeczywistej równowagi między prawami a obowiązkami stron umowy. Jednak możliwość taka jest ograniczona do przypadków, w których nieważność nieuczciwego warunku zobowiązywałaby sąd do stwierdzenia nieważności danej umowy w całości, narażając przez to konsumenta na penalizujące go konsekwencje.”

W kolejnych orzeczeniach Trybunału (wyrok z 20 września 2018 roku, C-51/17, pkt 61 oraz wyrok z 14 marca 2019 roku, C-118/17, pkt 54) podkreśla się, że możliwość zastąpienia przez sąd krajowy nieuczciwego postanowienia przepisem prawa krajowego o charakterze uzupełniającym „jest ograniczona do przypadków, w których rozwiązanie umowy jako całości naraziłoby konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, wobec czego ten ostatni poniósłby negatywne konsekwencje.”

W wyroku z 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, jednoznacznie wskazano, że:

1. ochrona konsumenta jest zapewniona jedynie wtedy, gdy uwzględnione zostaną jego rzeczywiste i tym samym bieżące interesy, a nie interesy, jakie miał w okolicznościach istniejących w chwili zawarcia danej umowy (pkt 51 wyroku),
2. skutki, przed którymi interesy te powinny być chronione, to takie, które rzeczywiście powstałyby, w okolicznościach istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, gdyby sąd krajowy unieważnił tę umowę, a nie skutki, które w dniu zawarcia tej umowy wynikałyby z jej unieważnienia (pkt 51 wyroku);
3. czym innym jest ocena nieuczciwości warunku umownego, dokonywana „w momencie zawarcia umowy”, a czym innym ocena skutków wynikających z unieważnienia umowy (pkt 52 wyroku);
4. skoro obowiązek sądu pominięcia, również z urzędu, nieuczciwych postanowień umownych (art. 6 ust. 1 dyrektywy), nie ma zastosowania jeśli konsument wyrazi dobrowolną i świadomą zgodę na dalsze stosowanie takich warunków (dyrektywa nie tworzy obowiązkowego systemu ochrony), to tym bardziej konsument może zrezygnować z, polegającej na zastąpieniu nieuczciwego warunku przepisem dyspozytywnym, ochrony przez szkodliwymi skutkami spowodowanymi unieważnieniem umowy jako całości (punkty 53-55 wyroku).

W szczególności z ostatniego fragmentu wyroku wynika, że przewidziana w orzecznictwie Trybunału możliwość zastosowania, w miejsce postanowień uznanych za niedozwolone, przepisów dyspozytywnych stanowi jeden z wynikających z systemu dyrektywy 93/13 środków ochrony konsumenta – a nie ochrony interesów przedsiębiorcy.

W tym miejscu należy odnieść się do Uchwały Składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21, posiadającej moc zasady prawnej, z której wynika:

„1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 KC) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następczo świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.” (teza I)

„2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w

związku z art. 405 KC). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.” (teza II)

Z uzasadnienia tej Uchwały wynika m. in.: „Dopełniając charakterystyki tej sankcji i uwzględniając dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, należy też stwierdzić, że konsument może wyrazić swą zgodę na niedozwolone postanowienie zarówno w toku sporu przed sądem, jak i pozasądowo, jednakże w obu przypadkach będzie to skuteczne tylko wtedy, gdy został wyczerpująco poinformowany o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą definitywna nieskuteczność (nieważność) tego postanowienia. Należycie poinformowany konsument może też podjąć decyzję przeciwną (odmówić zgody), co spowoduje trwałą bezskuteczność (nieważność) niedozwolonego postanowienia. (...) W sytuacji, w której klauzula abuzywna stała się definitywnie bezskuteczna (nieważna) - wskutek odmowy potwierdzenia albo upływu rozsądnego czasu do jej potwierdzenia - o obowiązywaniu umowy decyduje to, czy stosownie do przedstawionych reguł weszła w jej miejsce regulacja zastępcza. To zaś zależy od tego, czy całkowita i trwała bezskuteczność (nieważność) umowy naraża konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje – czemu konsument może wiążąco zaprzeczyć (sprzeciwiając się zarazem utrzymaniu umowy) - a w razie odpowiedzi pozytywnej - czy regulacja zastępcza istnieje (sąd jest władny ją określić). Względ na pewność prawa nakazuje przyjąć, że kwestie te rozstrzygają się w tej samej chwili, w której konsument - należycie poinformowany o konsekwencjach abuzywności klauzuli - odmawia jej potwierdzenia albo upływa rozsądny czas do tego potwierdzenia.”

W tym stanie rzeczy należy podkreślić, że zdaniem Sądu – umowa stron – po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych – nie może dalej istnieć. **Sąd ustalił nieistnienie stosunku prawnego wynikającego ze spornej umowy z uwagi na abuzywność powyżej wymienionych postanowień umownych w niej zawartych. Na nieważność umowy strona powodowa przesłuchana w charakterze strony wyraziła zgodę i wskazała, że rozumie skutki takowej nieważności.**

V. Zarzut pozwanego przedawnienia roszczenia powoda o zapłatę.

Zarzut pozwanego przedawnienia roszczeń powodów jest bezzasadny.

Zgodnie z treścią wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – termin przedawnienia roszczeń kredytobiorcy o zwrot kwot wpłaconych na podstawie nieważnej umowy, a więc o zwrot świadczenia nienależnego – **zaczął biec dla kredytobiorcy nie od chwili dokonania poszczególnych spłat rat kredytu, lecz od chwili, kiedy kredytobiorca uświadomił sobie istnienie w umowie nieuczciwych postanowień umownych i powołał się wobec Banku na nieuczciwe postanowienia umowne, skutkujące nieważnością umowy.**

Należy wskazać, że zgodnie z art. 118 kc w brzmieniu do dnia 9 lipca 2018 roku: Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Natomiast zgodnie z art. 118 kc w brzmieniu od dnia 9 lipca 2018 roku: Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

W świetle przepisów międzyczasowych, wprowadzających zmianę przepisów kodeksu cywilnego o przedawnieniu tj.: Ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 1104), na mocy art. 5 tej Ustawy:

1. Do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy,

nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

3. Do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

4. Roszczenia przedawnione przysługujące przeciwko konsumentowi, co do których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie podniesiono zarzutu przedawnienia, podlegają z tym dniem skutkom przedawnienia określonym w ustawie zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Zdaniem Sądu, roszczenie strony powodowej ani nie było związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, ani nie obejmowało roszczenia o świadczenie okresowe. Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia spełnionego w oparciu o nieważną umowę jest roszczeniem autonomicznym względnie pierwotnej podstawy jego spełnienia. Oznacza to, że okresowy charakter świadczenia umownego nie może rzutować na ocenę charakteru roszczenia o zwrot tego świadczenia. Roszczenie to nie wykazuje żadnych cech roszczenia o zwrot świadczenia okresowego. Jego związek z pierwotną podstawą świadczenia sprawia, że ostateczna wysokość świadczenia nienależnego może przyrastać w czasie, wraz z wykonywaniem nieważnej umowy. Przyrost wartości tego samego, jednego, świadczenia nie jest jednak cechą dystynktywną świadczenia okresowego. Zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia jest zobowiązaniem do świadczenia bezterminowego w rozumieniu art. 120 § 1 zd. 2 k.c. ***Początek jego biegu wyznacza zatem dzień, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.***

Strona powodowa wytoczyła powództwo w dniu 25 stycznia 2021 r. Pełnomocnictwa procesowe dla adwokata P. T. zostały udzielone:

- w dniu 29 grudnia 2020 roku przez powodów: Z. K., K. K.;
- w dniu 20 sierpnia 2020 roku przez powoda P. K..

Wcześniej adw. P. T. pismem datowanym na dzień 27 października 2020 roku, działając w imieniu i na rzecz P. K., wezwał pozwanego do zapłaty nienależnych świadczeń spełnionych przez stronę powodową na rzecz pozwanego, w związku z łączącą strony umową, w terminie do 15 listopada 2020 r.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał dzień udzielenia powyższego pełnomocnictwa przez powoda P. K. tj. 20 sierpnia 2020 roku jako datę, od której to należy liczyć początek biegu terminu przedawnienia. W tej dacie bowiem powodowie musieli uświadomić sobie na pewno, że – ich zdaniem – w spornej umowie kredytowej znajdują się klauzule abuzywne.

Oznacza to, że roszczenie strony powodowej główne o zapłatę nie uległo przedawnieniu w żadnym zakresie.

Roszczenie główne o ustalenie nie podlega przedawnieniu.

Sąd nie rozstrzygał zaś o powództwie ewentualnym, dlatego nie rozpatrywał zarzutu przedawnienia odnośnie tegoż powództwa.

VI. **Interes prawny w zakresie powództwa o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy kredytowej.**

Podstawę żądania powodów o ustalenie nieważności spornej umowy kredytowej stanowił art. 189 k.p.c. W świetle tego przepisu interes prawny, jako przesłanka powództwa o ustalenie, która, w sposób niezależny od innych wymaganych przez prawo materialne lub procesowe okoliczności, warunkuje określony skutek tego powództwa, należy do grupy przesłanek merytorycznych. Interes prawny, jako przesłanka merytoryczna powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje. Drugą więc przesłanką merytoryczną jest wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje.

Podnieść zatem należało, iż warunkiem badania zasadności żądania strony powodowej było istnienie po jego stronie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. (vide: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997/4/35).

Interes prawny jest to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych. Interes prawny występuje wówczas, gdy istnieje niepewność prawa lub stosunku prawnego zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych. Niepewność ta może być wynikiem spodziewanego kwestionowania prawa lub kwestionowania stosunku prawnego. Aby zatem powód skutecznie mógł powołać się na interes prawny, winny jest wykazać że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 919/99, niepublikowany).

W judykaturze dominuje pogląd, iż interes prawny nie zachodzi z reguły, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00, LEX nr 78333, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97, M. Prawn. 1998/2/3, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 1998 r., II CKN 572/97, LEX nr 50644, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2000 r., II CKN 750/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2001 r., I PKN 333/00, Prok. i Pr. 2002/2/43, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1998 r., I PKN 334/98, OSNP 1999/20/646, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1997 r., II CKN 280/97, LEX nr 255613).

Jak wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy strona powodowa domagała się ustalenia nieważności spornej umowy.

Biorąc pod uwagę, że umowa kredytu nadal trwa, a także ustalenie nieważności przedmiotowej umowy jest istotne dla przyszłych rozliczeń stron (por. art. 405 kc w związku z art. 410 kc), Sąd uznał, że strona powodowa ma interes prawny w żądaniu powyższego ustalenia. Merytoryczne zaś przyczyny nieważności umowy kredytowej stron zostały opisane w powyższych punktach. W tym stanie rzeczy orzeczono jak **w pkt. 6 wyroku**.

VII. Rozstrzygnięcia dotyczące sposobu i kwoty zasądzenia należności głównej, odsetek i kosztów oraz rozstrzygnięcie w zakresie częściowego oddalenia powództwa.

Mając na uwadze ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego ze spornej umowy należało stwierdzić, iż po stronie pozwanej powstał obowiązek zwrotu świadczenia nienależnego (art. 405 k.c., art. 410 k.c.).

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, tj. takiego, w którym ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 1 i 2 k.c.). Skutkiem ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu jest uznanie, że spełnione przez obie strony świadczenia nie miały oparcia w łączącej strony umowie. W związku z tym na pozwanym banku ciąży obowiązek zwrotu na rzecz powoda kwot, które świadczył

na podstawie nieważnej czynności prawnej (vide: uchwała SN z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt III CZP 11/20). Należy przy tym zauważyć, że w sprawie niniejszej nie ma miejsce żadna z sytuacji, która uniemożliwiłaby domaganie się zwrotu przez powoda nienależnie spełnianego świadczenia (art. 411 k.c.). Jak bowiem wynika z treści § 12 ust. 1 umowy, pobranie rat kredytu następowało bez odrębnej dyspozycji. Innymi słowy, pobranie składki nie wymagało jakiegokolwiek dyspozycji ze strony kredytobiorcy.

Nie sposób również uznać, aby zwrot świadczenia nie należał się kredytobiorcy z uwagi na ziszczenie się przesłanki, o której mowa w art. 409 k.c. Brak jest jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że pozwany uzyskaną korzyść zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Obowiązek zwrotu świadczenia nienależnego (wobec tego, że świadczenia zostały pobrane w oparciu o umowę, która jest nieważna w konsekwencji zastosowania w niej niedozwolonych postanowień umownych) stanowi również praktyczną realizację art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, jak bowiem wyjaśnił Trybunał Sprawiedliwości, „obowiązek wyłączenia przez sąd krajowy nieuczciwego warunku umownego nakazującego zapłatę kwot, które okazują się nienależne, wiąże się co do zasady z odpowiednim skutkiem restytucyjnym dotyczącym tych kwot. W istocie bowiem brak takiego skutku restytucyjnego jest w stanie podważyć skutek zniechęcający, jaki art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy zamierzał powiązać ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru warunków znajdujących się w umowach zawieranych z konsumentami przez przedsiębiorcę. (...) W konsekwencji, o ile do państw członkowskich należy określenie za pomocą prawa krajowego warunków, w ramach których następuje stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie i w ramach których występują konkretne skutki tego stwierdzenia, o tyle jednak takie stwierdzenie powinno umożliwić przywrócenie sytuacji prawnej i faktycznej, w jakiej konsument znajdowałby się w braku takiego nieuczciwego warunku, uzasadniając w szczególności prawo do zwrotu nienależnie nabytych ze szkodą dla konsumenta korzyści przez przedsiębiorcę w oparciu o wspomniany nieuczciwy warunek.” (pkt 62, 63 i 66 wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15, C-308/15, N. i M., pkt 34 wyroku 31 maja 2018 r., C-483/16, S.; pkt 41 wyroku z dnia 14 marca 2019 r., C-118/17, D.).

Z tych przyczyn Sąd uznał, iż po stronie pozwanego istnieje - z mocy art. 405 kc w zw. z art. 410 § 2 kc - obowiązek zwrotu świadczeń na rzecz powodów P. K. i K. K. do ich majątku objętego wspólnością ustawową majątkową, z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych otrzymanych przez pozwanego Bank od strony powodowej na podstawie spornej umowy w okresie od 20 listopada 2008 r. do 21 września 2020 r. w kwocie 25.141,10 zł oraz 22.072,84 CHF.

Należy wskazać, że spłaty rat kredytu były dokonywane wyłącznie z majątku objętego wspólnością ustawową majątkową małżonków powodów P. K. i K. K.. Małżonkowie P. K. i K. K. spłacili na rzecz pozwanego:

- kwotę 25.141,10 zł tytułem spłat rat kapitałowo-odsetkowych za okres od dnia 22 grudnia 2008 roku do dnia 22 sierpnia 2011 roku;

- kwotę 22.072,84 CHF tytułem spłat rat kapitałowo-odsetkowych za okres od dnia 20 września 2011 roku do dnia 21 września 2020 roku.

W zakresie sposobu zasądzenia dochodzonej pozewem kwoty: na rzecz małżonków powodów P. K. i K. K., do ich majątku objętego wspólnością ustawową majątkową – należy odnieść się do stosownych przepisów. Zgodnie z treścią art. 31 § 1 krio, zgodnie z którym: z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków.

Do przedmiotów majątkowych stanowiących majątek wspólny obojga małżonków należą wierzytelności nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej (...) (Por. pkt. XVIII.1 komentarza do art. 31 krio komentarza pod red. Pietrzykowskiego, Legalis 2021r.). Należy przy tym wskazać, że w zakresie legitymacji czynnej małżonków nie istnieje solidarność, o czym stanowi art. 370 kc dotyczący solidarności po stronie dłużników (legitymacja bierna). Powodowie

w trakcie zeznań w charakterze strony podali, że łączy ich ustrój wspólności małżeńskiej majątkowej począwszy od dnia zawarcia umowy kredytowej do chwili obecnej a kwoty dochodzone w pozwie zostały zapłacone z majątku wspólnego.

W tym stanie rzeczy należało zasądzić dochodzone kwoty jak w pkt. 1 wyroku.

Powództwo główne o zapłatę P. K. i K. K. podlegało oddaleniu w zakresie dochodzonej przez nich kwoty 8 439,75 zł, dochodzonej przez powodów tytułem zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego przez powodów na rzecz pozwanego w postaci składek ubezpieczeniowych. Sąd nie znalazł bowiem podstaw dla zasądzenia na mocy wskazanych wyżej przepisów kwoty wynikającej ze składek opłaconych na ubezpieczenie kredytobiorcy na życie, ponieważ bank w tym aspekcie nie jest bezpodstawnie wzbogacony, jako że składki te przekazywał dalej dla ubezpieczyciela. Wobec powyższego nie ma w sprawie zastosowania art. 405 kc i 409 kc.

Powództwo główne P. K. i K. K. o zapłatę odnośnie kwoty 394,43 CHF zostało także oddalone w zakresie braku pokrywania się żądania powodów z dokonaniem przez Sąd wyliczeniem rachunkowym uiszczonych na rzecz pozwanego przez powodów kwot, wynikających z przedstawionych przez stronę powodową zaświadczeń.

W tym stanie rzeczy powództwo główne o zapłatę P. K. i K. K., ponad kwoty zasądzone w punkcie 1 wyroku, zostało oddalone w punkcie 2 wyroku. Nadto oddalenie w punkcie 2 wyroku dotyczy wnioskowanego sposobu zasądzenia: solidarnie. Solidarność bowiem w niniejszej sprawie po stronie czynnej nie zachodzi, co wynika z art. 369 i 370 kc w związku z art. 410 kc.

Powództwo główne o zapłatę powodów: Z. K., J. K. oraz G. K. zostało oddalone w całości z uwagi na okoliczność, że ci powodowie nie spłacali na rzecz pozwanego żadnych rat kredytu, wobec czego nie doszło do spełnienia przez nich świadczenia nienależnego na rzecz pozwanego. ***Sąd orzeczono jak w pkt. 3, 4 i 5 wyroku.***

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter bezterminowy, zatem jego wymagalność uzależniona jest od poczynienia przez wierzyciela wezwania do zapłaty (art. 455 k.c.). Sąd zasądził należne odsetki od dnia 25 stycznia 2021 r., tj., od dnia wniesienia pozwu, z uwagi na okoliczność, że pozwany był już wzywany wcześniej przez stronę powodową do zwrotu świadczenia nienależnego, z czego się nie wywiązał. Powodowie zaś wniesli o zasądzenie odsetek od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. ***(por. pkt. 1 wyroku)***

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia pomiędzy stronami, biorąc pod uwagę, że roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione przez Sąd w 92 %.

W tym stanie rzeczy Sąd ustalił łączne koszty procesu na kwotę 6 454,00 zł., na które to koszty złożyły się następujące kwoty:

- 1000,- zł tytułem opłaty od pozwu,
- 5 400,00 zł - tytułem wynagrodzenia pełnomocnika na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie,
- 54,00- zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Biorąc pod uwagę sposób zasądzenia roszczenia głównego do majątku powodów P. K. i K. K., objętego wspólnością ustawową majątkową osobno na rzecz każdego z powodów oraz fakt, że roszczenie główne strony powodowej zostało uwzględnione przez Sąd w 92 %, Sąd zasądził zwrot kosztów procesu na rzecz stron w następujący sposób:

- od pozwanego na rzecz małżonków powodów P. K. i K. K. do ich majątku objętego wspólnością ustawową majątkową w kwocie 5.937,68 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (92% kosztów) ***(pkt. 7 wyroku);***

- na rzecz pozwanego solidarnie od powodów P. K. i K. K. M. K. w kwocie 433,36 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (8% kosztów) **(pkt. 8 wyroku)**.

W punkcie 9 wyroku Sąd na podstawie art. 102 kpc orzekł o nieobciążaniu powodów Z. K., G. K. i J. K. kosztami postępowania. Sąd miał na względzie, iż osobami najbardziej zainteresowanymi w sprawie po stronie powodowej było małżeństwo: P. K. i K. K., na rzecz których to zasądzono kwoty jak w pkt. 1 wyroku.

Zasądzenie zaś odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kosztów postępowania wynika z art. 98 § 1¹ kpc i dotyczy spraw wszczętych po 7 listopada 2019 roku. (por. pkt. 7 i 8 wyroku).

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych wyżej przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Sygn. akt: XXVIII C 5530/21

ZARZĄDZENIE

1. (...);

2. (...)

3. (...)

(...)

4. (...)

Dnia 06 czerwca 2022 r.